

תשזרה

משמחת הנישואין
של
יעקב אריה ליב ומרים אלישבע שיחיו
זורנר

יום שני, כ"ה אדר שני ה'תשע"ט
ברוקלין, ניו יורק

פתח זכור

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו למזל טוב, החתן התמים הרב מ' **יעקב אריה ליב** שיח' והכלה המהוללה מ' **מרים אלישבע** שתח' **וורנר**, בשעה טובה ומוצלחת, ביום ב' כ"ה אדר שני ה'תשע"ט.

התודה והברכה מובעת בזה לידידנו ומכירנו שיחיו אשר הואילו לשמוח איתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברכנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב ולאות תודה והוקרה, הננו מכבדים בזה את כל הנוטלים חלק בשמחתנו מקרוב ומרחוק במזכרת המוגשת בזה (כפי מנהג אנ"ש לאחרונה, על יסוד התשורה שחולקה בחתונת רבינו).

מזכרת זו כוללת:

מכתבים, יחידויות, מעשיות וכו' – הקשורים למשפחות החתן וכלה, והבאים בקשר לקישורי השידוכין ונישואין שלהם.

מזכרונות זקנו של החתן הרה"ח הרה"ת ר' חיים משה שיח' בערגשטיין, ע"ד זקנתו מרת דאבא רבקה שייקביץ ע"ה.

מזכרונות זקנו של החתן הרה"ח הרה"ת ר' שמחה בונם שיח' וורנר, אודות אביו הרה"ג הרב יהושע וורנר ז"ל, וכן ע"ד תולדותיו.

רשימות סיפורים שרשם זקנו של החתן הרה"ח הרה"ת ר' חיים משה שיח' בערגשטיין, ממה ששמע מהרה"ח הישיש בעל מס"נ ר' אליעזר ננס ז"ל בעת למדו בישיבת תו"ת בכפ"ח, אלול תשכ"ו.

יש לציין, שרוב החומר המוגש בזה – נתפרסם בזה לקהל הרחב לראשונה.

וזאת למודעי: כו"כ מיחידויות ומענות אלו באות על שאלות פרטיות בעבודת ה', ונתפרסמו כאן כי אולי אפשר ללמוד מזה הוראה בעבודת השי"ת. וכמו"כ הדברים נכתבו אחרי כו"כ שנים ויתכן שנשכחו פרטים וישנם אי-דיוקים.

כאן המקום להודות לכל אלו שעזרו בסידור ועריכת התשורה, ובפרט להרה"ת ר' אברהם שיח' בערגשטיין, הרה"ת ר' אפרים שיח' רובין, הת' מ"מ שיח' בערגשטיין, הת' מ"מ שיח' וורנר, הת' שד"ב שיח' פעוונזנער, והת' שמואל טובי' שיח' קליין.

הא-ל טוב הוא יתברך, יברך את כל הבאים להשתתף בשמחתנו ואת בני משפחותיהם בתוך כלל אחב"י בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ובקרוב ממש נזכה להיעוד של נשואי הקב"ה וכנס"י, ועד ל"שמחת עולם על ראשם", מתוך הרחבה ובריאות הנכונה בגשמיות וברוחניות, מתוך מנוחת הנפש והגוף.

בשמחה ובברכה

הרב יוסף יונתן ורעיתו שיחיו חזן

הרב יהושע ורעיתו שיחיו וורנר

מכתבים, יחידויות,
מעשיות וכו' -

הקשורים למשפחות
החתן וכלה

כ"ק אדמו"ר (מסומן במסגרת) מסדר קידושין בחתונת הרה"ת ר' אברהם שמואל זוגנת רבקה מירל שיחיו שפאלטר, זקניו של הכלה - ביום "סיום ימי התשלומין", י"ב סיון ה'תשט"ז.

כשנכנס החתן ל"יחידות", הציע לו רבינו, בין השאר, שבאם אין ידו משגת אפשר לייכנס למשרד ה"מזכירות", והם יימסרו על-חשבונו את הכסף הנצרך לרכישת פאה יפה ("א שיינע שייטל") עבור הכלה. מיד ענה החתן שמהמשכורת שמקבל בעד עבודתו חצי היום, ב"ה עלתה בידו לקנות שתי פאות עבור הכלה..

~

קטע מקובץ ליובאוויטש על החתונה.

דינסטאג, י"ב סיון, איז פארגעקומען די חתונה פון התמים אברהם שמואל בן הרב ר' משה שיחי' שפאלטער עם ב"ג הכלה רבקה מירל בת ר' יואל ליפשיץ.

די חופה איז פארגעקומען אויף 770 איסטערן פארקוויי און כ"ק אדמו"ר שליט"א איז געווען מסדר קידושין.

דער קבלת פנים און סעודת נישואין איז פארגעקומען אין גאלד מענאר האל אין ברוקלין מיט דער באטייליגונג פון פילע פריינד און תלמידי התמימים.

דער חתן אברהם שמואל שפאלטער איז א חשוב'ער תלמיד פון ישיבת תת"ל אין ברוקלין.

~

בו ביום..

ביום הבר מצוה שלו, נכנס א' מדודי הכלה עם אביו (ר' אברהם שמואל) שיחיו, ליחידות. בין היתר, רבינו שאלם באם חגיגת הברמ"צ תהי' "בו ביום"..

[וראה "שלחן מנחם" ח"ג ע' שמו ואילך:

"... חגיגת הבר מצוה מובן שצ"ל ביומו וע"פ מש"נ אני היום ילידתיך. וראה ז"ח בראשית (י, ג. טו, ד). הצ"צ על פסוק הנ"ל." (לקוטי שיחות חל"ה ע' 278)

"נתקבל מכתבו .. בו כותב אודות בר מצוה של בנם שי' שחל ביום ועש"ק ושואל מתי יחוגו הבר מצוה.

ומה שנוגע בנדון דידן הוא, שביום מלאת לו י"ג שנה, יעשו התועודות עכ"פ עשרה מישראל, והבר מצוה ידבר בדברי תורה, נגלה וחסידות, כיון שעל יום זה נאמר, היום ילידתיך (זהר ח"ב צח, א. ועיג"כ ז"ח פרשת בראשית [י], ג. ט"ו ע"ב), ומובן שנוסף על הנ"ל צריך לעלות לתורה ביום קריאת התורה הסמוך, שבנדון דיד' הוא בש"ק שלאחריו, ושאר ההתועודיות - הרי זה תלוי איך שירצו לסדר בהתאם לזמני העיר והמקום." (אג"ק חכ"ב ע' כג)

~

א' היחידויות שזכה להן אבי הכלה שי' בהיותו בחור, בתקופת לימודו בישיבת 'תורה ודעת', הרבי שאלו באם יש לו קירבה משפחתית להגאון ר' אליהו חזן ז"ל מראשי הישיבה ב'תורה ודעת' באותה עת, אצלו למד אז כתלמיד. אבי הכלה ענה בשלילה, שכן לא ידוע לו על קירבה משפחתית, אך ה' מעניין היחס והירידה לפרטים..

[ולהעיר על פגישתו של הגאון הנ"ל עם הרבי, כמסופר ב"ימי מלך" ח"ב (ע' 626), מזכרונותיו של הגאון ר' חיים צימערמאן ז"ל (מח"ס אגן הסהר): "מפעם לפעם הייתי מגיע ל-770, בין השאר בשל עיסוקי באותה תקופה בהפצת ספרי קודש. ידעתי שהרבי עסוק מאד ולכן לא נקטתי יוזמה לגשת ולשוחח עמו בדברי תורה. אך כשהוא היה מבחין בי, היה קורא לי ואומר: "ר' חיים יש לי קושיא...". וכך התחלנו בשיחות תורניות ... "בחוץ תשי"א הגעתי פעם יחד עם הגאון רבי אליהו חזן ז"ל ראש ישיבת תורה ודעת. ישבנו למעשה מן השעה 12:30 בצהריים עד 6:00 בערב. שוחחנו בלימוד..."]

~

בתקופת לימודו של אבי הכלה בישיבת תו"ת בכפ"ח, נכנס אביו ליחידות, ובהמשך הדברים, התחיל לומר שיש לו בן שלומד בליובאוויטש, והרבי סיים "יע, אין כפר חב"ד".

הדבר עורר פליאה אצל האב (שלא נמנה בין אנ"ש), שכן באותם הימים כבר גדל ליובאוויטש לממדים גדולים, ועם כל זה - הרבי הרי מכיר כל בחור בפרטיות ומקום הימצאו...

שפאלטער-ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.
ב"ה, י"ט' שבט תשט"ז
ברוקלין

האברך הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' אברהם שמואל שי'

שלום וברכה!
לקראה הגיגה הקשו"ה שלו עם
ב"ג חת' בשעה טובה ומוצלחה,

הנה יה"ר מהשי"ת שיהיו בשעה
טובה ומוצלחה ולבנין עדי עד על יסודי התורה
והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי
חורה החסידות.

בברכה מזל טוב

מכתב כ"ק אדמו"ר לוקני הכלה להתנאים

בערגשמיין - ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.
ב"ה, י"ז' אדר"ר תש"ל
ברוקלין

האברך הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' חיים משה שי'
וב"ג חת' וכו'

שלום וברכה!
במענה על ההודעה מקביעה זמן החוננים
ליום כא' אדר"ש הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב
מזל טוב ושחתי' בשעה טובה ומוצלחה ויבנו
ביה בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה
והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי
חורה החסידות.

בברכה מזל טוב
מזל טוב

מכתב כ"ק אדמו"ר לוקני החתן להחתונה

הדן - שפאלסער -

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 9-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, ה" כסלו תשס"א
ברוקלין, נ. י.

האברך הווי"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה"י יוסף יונתן שי'
וב"ג תי'

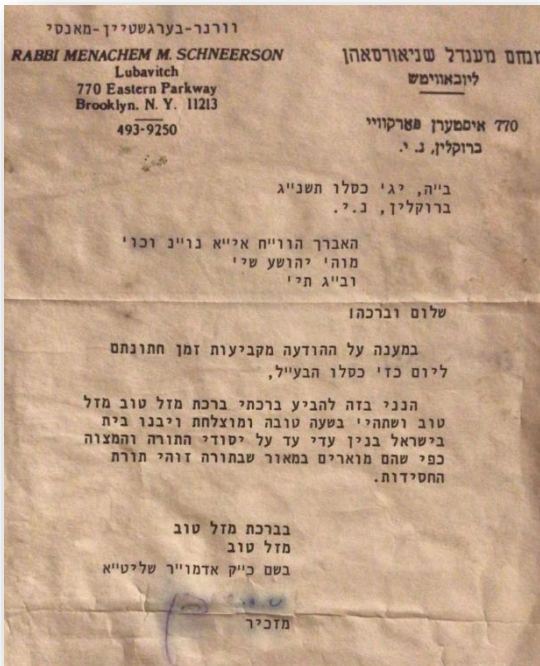
שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום כס' כסלו הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב
מזל טוב ושחתי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבחורה זוהי תורת החסידות.

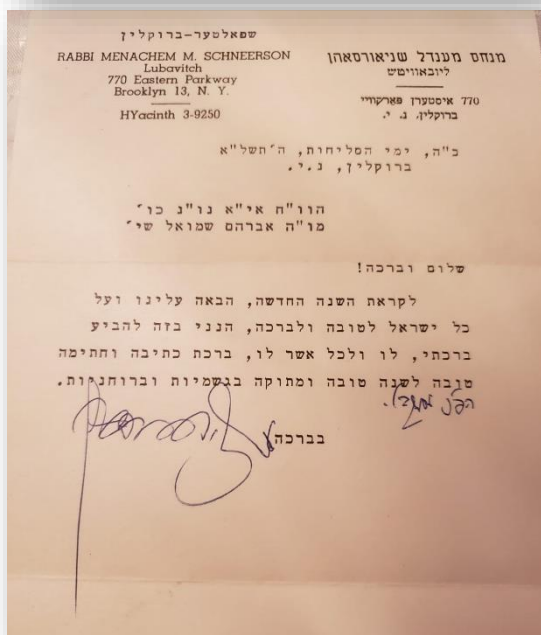
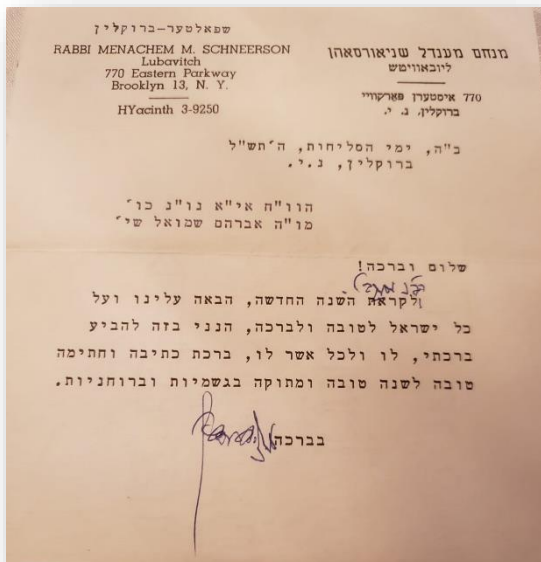
בברכת מזל טוב
מזל טוב

מכתב כ"ק אדמו"ר להורי הכלה על החתונה

מכתב מכ"ק אדמו"ר להורי החתן על החתונה

שני מכתבים לזקני הכלה עם הוספה בני"ק

תמונה מכ"ק אדמו"ר שאבי הכלה נראה בה עומד בצד שמאל (חסון תשל"ז)

אבי החתן שיח' בחלוקת דולרים

יחידויות ומענות שזכה
להם זקנו של החתן
הרה"ח הרה"ת ר' שמחה
בונם שיחי' וורנר

תחילת היכרותי עם ליובאוויטש

כשהייתי בן תשע שלחני אבי ללמוד בשיבת תורה ודעת בנ.י. אני זוכר שבל"ג בעומר תש"ט הישיבה הגיעה ל770, ואני זוכר יהודי אחד עם זקן אדום מתוועד על כך שצריכים להיות איבערגעגעבן [= מסורים] לרבי (הריי"צ)¹.

בצום גדלי' תשי"ד נפטר אבי, ומאז הייתי מתייעץ - ע"י מכתבים - עם דודי ר' אשר זאב ווערנער אב"ד טבריה. (בהמשך הוא גם הורה לי להיות חסיד חב"ד).

בקבלת כוס של ברכה

הפעם הראשונה שהייתי אצל הרבי הייתה בעת שלמדתי בשיבת תורה ודעת. הסדר אז היה שהפארבריינגענ'ס הגדולים היו נערכים באולם במלון.

איני זוכר אם זה היה ב"ט כסלו או בפורים, מתוך סקרנות הלכתי לפארבריינגען שנערך באולם במלון ליד וויליאמסבורג. המילים הראשונות ששמעתי מהרבי היו "אז מ'גייט צו א איד מיט אהבת ישראל, אפי' ער איז א שטיין - וועט עס דורכשפאלטין" [= כשניגשים ליהודי עם אהבת ישראל, אפילו אם הוא כאבן - הוא ייבקע].

1) כנראה, הכוונה להגה"ח הרב ר' מרדכי מענטליק ע"ה, מראשי ישיבת תנו"ת ברוקלין.

לימודי חול

לערך בשנות תשט"ו-ט"ז נכנסתי עם אמי ליחידות. היחידות הייתה ארוכה, למעלה מעשרים דקות, והרבי דיבר הרבה עם אמי.

אמי רצתה שאכנס ללמוד במסלול בישיבת תורה ודעת שבו לומדים כמה שעות לימודי חול, ואני לא רציתי. הסכמנו שנשאל את הרבי, וכפי שיאמר - כן נעשה.

כשאמי שאלה על זה הרבי ענה לה: הוא כבר בן שבע עשרה, ומאוחר מידי להתחיל "היי סקול" [= תיכון].

בהמשך לזה אמר: "משיח קומט באלד איז וואס דארף ער לערנען לימודי חול?" [= משיח מגיע תיכף, א"כ מדוע הוא צריך ללמוד לימודי חול?].

זה היה אחרי פטירת אבי ז"ל, ואמי עדיין גרה בפראוידענס. אמי שאלה את הרבי אם כדאי לעבור לניו יורק. הרבי ענה שהיות שהקהילה בפראוידענס עדיין משלמת לה, ובאם תעבור לניו יורק מסתמא יפסיקו מלשלם, אינו כדאי לעת עתה לעבור.

ואמר לי, שכתשלום חוב לאמי בנוגע להיי סקול, שאסע לפראוידענס פעם בארבע שבתות.

אבל אמר לי שכשאהיה שם, אקבץ את הילדים הנמצאים שם, ואעשה איתם מסיבות שבת. ואמר "און דאס שטייט יא אין די תורה" [= וזה כן כתוב בתורה], והדגיש בקול את המילה "יא" [= כן].

בסוף היחידות אמי שאלה את הרבי אם היא יכולה לשלם לו עבור זמנו. הרבי השיב לה: "מיינ גרעסטע געצאלט איז, אז איך קען טאן א אידן א טובה" [התשלום הכי גדול עבורי הוא שאני יכול לעשות טובה ליהודי].

"א איד ביסטו, זאלסט ווערן א חסיד"

בהמשך הזמן הגיעו כמה תמימים מ770 ללמוד חסידות עם קבוצה של תלמידים בתורה ודעת. אני למדתי עם ר' נחמן סודק ע"ה, ופעם אחת הוא הביא אותי לפארבריינגען של הרבי.

בין השיחות ניגשתי לרבי עם כוסית לחיים וביקשתי ברכה. הרבי שאל אותי מה שמי, אמרתי 'שמחה בונם' ומיד הרבי סיים "דו ביסט ורנר, און די מאמע הייסט לאה" [= אתה ורנר, ואמך נקראת לאה]. (זה היה כשנה-שנתיים אחרי היחידות עם אמי).

ביקשתי ברכה איך זאל זיין א איד [= שאהיה יהודי], והרבי אמר "א איד ביסטו, זאלסט ווערן א חסיד" [= יהודי - הינך, שתהיה חסיד].

דעת הרבי על ייעוץ פסיכולוגי

פעם הלכתי עם גיסי ר' יוסף לויטין ז"ל (היה מגיד שיעור ב'תורה ודעת' וגדול בתורה) בליל פסח, אחרי הסדר שלנו, לסדר של הרבי.

פעם נכנסתי עימו ליחידות, ובין הדברים שאל את הרבי, היות שמתעסק עם נערים ולפעמים צריך לשלוח בחור לפסיכולוג, מהי דעת הרבי על פסיכולוג, והוסיף שהרב יעקב קאמינעצקי טוען שזה ביהרג ואל יעבר.

הרבי השיב שלדעתו אינו כן. ואמר "מ'דארף גיין צו א אידישע, און אז מ'טרעפט ניט א אידשע מעג מען גיין אפ' צו א גוי'שע" [= יש ללכת [לפסיכולוג] יהודי, וכשלא מוצאים יהודי מותר ללכת אפילו לגוי].

גיסי שאל, אם יש פסיכולוג שהוא יהודי שומר תומ"צ, אבל לוקח הרבה כסף, ואחד שאינו שומר תו"מ אבל לוקח פחות כסף?

הרבי השיב "פאר אביסל געלט וויל איך ניט דינגען מיט ר' יעקב" ... [= על קצת כסף איני רוצה להתווכח עם ר' יעקב...].

בתקופת התקרבותי לחסידות הרבי אמר לי פעם ביחידות שמתחילים עם קונטרס ומעין וג' חלקים של תניא ומאמרים בלקו"ת.

ואמר לי, "מסתמא האסטו שוין אלץ געלערנט" [= מסתמא כבר למדת הכל].

לא להתפעל מהעולם

בתקופה שהייתי בתורה ודעת, שאלתי שלפעמים אני שומע עניינים והשקפות מוועלטישע מענטשין ולפעמים נתפעלים מזה. הרבי אמר "ס'ניט וואס דו זאגסט נאר וואס די תורה זאגט. און די תורה איז קלוגער און די תורה ווייסט" [= זה לא מה שאתה אומר, אלא מה שהתורה אומרת. והתורה היא חכמה והתורה יודעת]. (אני זוכר ברור את שתי הלשונות).²

2) את השאלה הזאת שאלתי אז גם במכתב לדודי ר' אשר וורנר ז"ל אב"ד טבריה, וענה לי במכתב, "פון וועמען ווערסטו נתפעל פון מענטשן וואס ליגען אין גשמיות? [= ממי הנך מתפעל, מאנשים שמונחים בגשמיות?] דעת שוטים אינו כלום".

במקום שליבו חפץ

באותה עת היה לי חבר בתורה ודעת שכתב לרבי שהוא לומד טוב בתורה ודעת, אבל הוא יודע שצריך ללמוד בתו"ת, וא"כ האם עליו לעבור? הרבי אמר לו לא לעבור. אחרי זמן הוא כתב שהוא רוצה לעבור, ואז הרבי אמר לו לעבור.

כמו כן הכרתי בחור שלמד בYU [ישיבה אוניברסיטי] וכתב לרבי שהוא אוהב ללמוד שם, אבל אולי עליו לעבור לתומכי תמימים והרבי אמר לו לא לעבור.³

זהירות בטבילה במקוה

באותה תקופה כתבתי פעם להרבי בקשת ברכה בנוגע ליראת שמים. הרבי ענה "להיות זהיר בטבילת עזרא".

שאלתי פעם על אחד שאמר לי שהוא רוצה ללכת ללמוד בישיבה אבל לא לתו"ת, ושאל אותי לאן ללכת. שאלתי את הרבי לאיפה לשלחו? הרבי כתב "מקום שמתפללים עם חיות וזהירים בטבילת עזרא".

הכרתי בחור שהייתה לו בעיה מסוימת, ואני למדתי איתו חסידות. אבל היו כאלו שאמרו לי שלא כדאי ללמוד איתו.

שאלתי על כך את הרבי ביחידות והרבי ענה לי, "אדרבא מדארף דווקא לערנען מיט אים, איי מהאט מורא? [= אדרבה, צריך דווקא ללמוד איתו, איי, מפחדים?] לא להיות יותר מידי קרוב אליו".

היום הוא ב"ה יהודי שומר תומ"צ.

אם זה מוסיף בעבודת ה' - הנך חייב לבוא

בתקופה מסוימת הלכתי ללמוד בישיבה אחרת שהייתה בסגנון מאוד ליטאי. ראש הישיבה לא הרשה לבחורים ללמוד חסידות. אבל כשראה אותי לומד, חיך והרשה לי.

(3) (לכאורה הכוונה שבאם אין ליבו חפץ, לא יצליח).

כתבתי אז לרבי משהו על יראת שמים, והרבי כתב לי: "יהי רצון זאלסט וועלן, ווייל קענען קענסטו, דו דארפסט נאר וועלן" [יהי רצון שתרצה, כי את היכולת יש לך, אתה צריך רק לרצות].

פעם שאלתי את הרבי אודות עצה לעבודת ה' בשמחה, והרבי ענה ללמוד חסידות ודומני שהוסיף "בשופי", ולדבר עם בחורים שלומדים בתומכי תמימים.

בקבלת כוס של ברכה מוצאי יו"ט

שאלתי פעם את הרבי על כך שאני נוסע הרבה להיות עם הרבי בשבתות, והרבה פעמים, אני נהיה חולה לכמה ימים מכל הנסיעה. הרבי ענה, "דו מאכסט א טעות, אויב ס'שטערט דיר אין עבודת ה' טארסטו נישט קומען, אבער אויב דאס גיט צו אין עבודת ה' מוזט דו קומען" [= הינך עושה טעות, אם זה מפריע לך בעבודת ה' - אסור לך לבוא, אבל אם זה מוסיף - הנך חייב לבוא] (על אף כל הבלבולים).

במשך הזמן עברתי ללמוד ב770.

כשלומדים בעוה"ז - לומדים גם בעוה"ב

פעם הרבי אמר לי ביחידות [איני זוכר בדיוק מה שאלתי אבל מסתמא היה על זה שאני הרגשתי שחסידות אינו פועל עלי רושם] "אז דו וועסט אביסל טאן אין עבודה, וועסט ניט האבן אזעלכע שאלות" [= כשתתעסק קצת בעבודה, לא יהיו לך שאלות כאלו].

שאלתי פעם על זה שאני שוכח ממה שאני לומד. הרבי אמר לי, אם לומדים פעם אחת בעולם הזה - אז לומדים את זה גם אין יענער וועלט, און

אז מ'לערנט עס ניט דא לערנט מען עס אויך ניט דארט'ן [= בעולם הבא, וכשלא לומדים זאת פה - לא לומדים זאת גם שם].

פעם הרבי אמר לי ללמוד פרקים כז - ואולי גם כ"ח - בתניא, ואמר שהלימוד לא צריך להיות בע"פ, אלא התוכן.

פעם ביקשתי עצה למחשבות בלתי רצויות. הרבי ענה לי "לא ללחום עם זה, דאז מרכז אותו. אלא לחשוב על משהו אחר".

אחיני היה יתום בן ג' שנים, ושאלתי, אם ללכת בשמחת תורה לתהלוכה או להישאר בכדי להיות איתו בבית הכנסת, והרבי כתב "תהלוכה".

פעם קיבלתי מענה מהרבי: עניך אינו גריבלען [=לחפור] בדברים אחרים, אלא בתורה כמבואר בתניא פרק ה'.

לימוד החסידות ודאי פועל

פעם כתבתי לרבי שכאשר אני הולך ברחוב לפעמים זה מבלבל. הרבי ענה לי: "אז גייענדיק אין גאס וועסטו זיין מבלבל פון א שווערע תוס' אדער א שווערע [תר]ס"ו, וועסטו ניט זיין מבלבל פון אנדערע זאכן" [=כשהילוכך ברחוב תהי' מבלבל מתוס' קשה או מ[תר]ס"ו קשה לא תהיה מבלבל מדברים אחרים].

פעם כתבתי לרבי שאני לומד חסידות אבל אני מרגיש שהלימוד אינו פועל עלי. הרבי ענה לי: "זה לא מתאים אל המציאות, רק בכדי לפעול יותר צריך ללמוד יותר".

פעם התלוננתי ביחידות על זה שלפעמים אני יכול לעבוד על איזה עניין בעבודת ה' לתקופה מסויימת, ואז זה חולף ועובר כאילו לא היה. הרבי השיב "וואס הייסט? ס'דאך [= מה זאת אומרת? הרי] ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד" (לשון התניא פרק כ"ה).

מה נוגע אם עושים עבירה מפעם לפעם

פעם שמעתי מהרבי בפארבריינגען שאם יהודי יתנהג בקבלת עול למשך כמה שבועות יראה עולם חדש.

באותה תקופה שאלתי ביחידות, שהגם שתובעים קבלת עול, אבל מה זה נוגע למעלה אם מפעם לפעם אני אעשה עבירה.

בדרך כלל ביחידות הרבי היה מסתכל כלפי מטה על השולחן, אבל אז הרבי הרים את עיניו והסתכל עלי בחוזק באופן שלא ראיתי אף פעם. נבהלתי

ולא יכולתי להמשיך להסתכל על הרבי, והורדתי את עיני. הרבי אמר לי אז ג' דברים, אבל אני זוכר רק ענין אחד.

הרבי אמר שזה כמו שאחד יאמר שהוא בדרך כלל יכבד את הפרעזידענט ג'ונסון, אבל מפעם לפעם אתן לו סתירה בפנים. וזה מדובר לגבי פרעזידענט שמתחלף כל ד' שנים, על אחת כמה וכמה כשמדובר על מלך מלכי המלכים הקב"ה, שהוא היה הוה ויהיה ברגע אחד.

אבי החתן שיח' בקבלת כוס של ברכה

החתונה, הלימוד בכולל והיציאה לשליחות

כאשר הייתי חתן, הרבי אמר לי על זה שנפגשים הרבה בין שידוכים לנישואין שזה היפך אידישקייט ועאכו"כ היפך החסידות.

בתקופה שאחרי חתונתי הרבי הורה לי ללמוד בכולל בית מדרש עליון במונסי. פעם אמרתי ביחידות לרבי שאני מרגיש שאני בסביבה לא חסידית וזה יכול לפעול חלישות בעניני חסידות. הרבי ענה לי "אמת, על פי טבע איז א סביבה פועל, אבער תורה איז העכער פון טבע, און בשעת דו וועסט עוסק זיין אין מפיץ זיין דרכי החסידות, מידות החסידות און לימוד החסידות וועסטו ווערן טופח על מנת להטפוח" [= אמת, על פי טבע הסביבה פועלת, אבל התורה היא למעלה מהטבע, וכאשר אתה תתעסק בהפצת דרכי החסידות, מידות החסידות ולימוד החסידות - תהיה טופח על מנת להטפוח].

בכל שנה כשהייתי נכנס ליחידות הייתי שואל אם להתחיל בעבודת השליחות, והרבי היה אומר לי להמשיך עוד שנה.

פעם שאלתי אם לפתוח שם "רילים טיים" [שעה שבועית של לימודי יהדות בבתי ספר עממיים], והרבי השיב: בתנאי שלא יפריע כלל לסדרי הכולל.

פעם שאלתי אם ללכת לכולל הרבנים, ואהיה צריך להיות שם למשך כמה שנים. והרבי השיב לי לחיוב.

אחרי כמה שנים הרבי אמר לי להתעסק חצי מהיום בשליחות, ואחרי זמן ביחידות הורה לי ומינה אותי להיות שליח לכל היום.

קניית בית

כמה שנים אחרי חתונתי הרבי שאל אותי ביחידות למה אני משלם דמי שכירות על בית? שאקנה בית! אמרתי שאין לי מספיק כסף לקנות בית. הרבי אמר שיש אנשים שיש להם פחות כסף ממך ואף על פי כן קונים בית.

התחלתי עם סידורים, וזמן קצר אחרי זה אמי רצתה שאקנה בית, וסדרה עבורי כסף.

כתבתי לרבי הצעות של כמה בתים, וביניהם גם הבית שבו אני גר עכשיו. וצינתי שהבית נמצא ליד ביהמ"ד של וויזניץ וסאטמר, והרבי השיב "באם אשתך מסכימה - שיהיה הבית הזה".

תפילה באריכות אחרי החתונה

אחרי חתונתי הייתי מתפלל בשבת באריכות. ביחידות באותה תקופה הרבי אמר מאיפה אברך לקח סדר להתפלל באריכות בליל שבת? והרבי אמר שבאם אכתוב לו - ייתן לי סדר לליל שבת.

בפעם אחרת כשהייתי ביחידות הרבי אמר לי: בנוגע לשבת ביום - תבחר: או להתפלל כל שבת עד שתים, או להתפלל בשבת אחת עם הציבור ובשבת שניה תוכל להתפלל כמה שתדע.

הרבי גם אמר לי כמה פעמים ללמוד מדרש עם אשתי שתחי', ופעם הוסיף שע"פ מה שכתוב בהלכות תלמוד תורה, גם עליך יש חיוב ללמוד מדרש.

אמירת תהלים בשבת מברכים בציבור

הייתה תקופה שהרבי דיבר הרבה על אמירת תהלים בשבת מברכים, ושחלק מהתקנה היא לאמרו במניין. היה זה לפני שפתחתי את המניין חב"ד

במאנסי (בשנת תשל"ט), והמקום הכי קרוב שבו היה מניין היה ב'ניו סקווער', מרחק הליכה מאוד ארוכה, והייתי הולך ברגל לניו סקווער, ובא' ממכתביי לרבי הזכרתי את זה. קיבלתי מענה בטלפון ע"י ר' בנימין קליין, שבאם באותו זמן של ההליכה אלמד חסידות, שאשאר ואלמד חסידות.

הכל תלוי ברוחניות

פעם באמצע פארבריינגען ביקשתי ברכה עבור אמי שהייתה חולה. הרבי השיב לי להוסיף בלימוד החסידות. חייכתי. הרבי אמר לי "וואס שמייכלסטו? ס'איז אלץ תלוי אין רוחניות" [= מה הנך מחייך? הכל תלוי ברוחניות].

בר מצוה של בני שמעון

פעם באמצע פארבריינגען בשבת ראיתי בחור אחד שקושר קשר בציציותיו, וחשבתי לעצמי האם למחות ולומר לו שזה אסור בשבת, או לא להתערב. הרבי היה באמצע אמירת שיחה, ופתאום צעק: "כשעומד מבוגר ליד צעיר ורואה אותו עושה עוולה" ופירט כל צדדי מחשבותיי, וסיים: "בוודאי שצריך להגיד לו".

פעם אחת בראש חודש דיבר הרבי על כך שבכל ראש חודש יש כח לכל אחד להפוך את עצמו - להיות "חדש", וחשבתי אז לעצמי, אל מי הרבי מדבר? מי יכול לפעול זאת? ומיד הרבי הרגיש את מחשבותיי ואמר בקול: "און מ'מיינט אז איך רעד עפעס און איך מיינט ניט וואס איך רעד. דאן קען איך בלייבען אין צימער." [= וחושבים שאני מדבר משהו ולא מתכוון למה שאני מדבר. א"כ אני יכול להשאר בחדרי].

התחלת לימוד חסידות בגיל 13

ביחידות לבר מצוה של בני הרב יהושע שיחי' (אבי החתן) הרבי שאל אותי אם אני לומד איתו חסידות. שתקתי, כי באמת התחלתי אבל לא באופן קבוע, ואשתי ענתה "ער פרובירט אביסל" [= הוא מנסה קצת].

הרבי אמר: "מען הייבט אן ביי דרייצין, מסתם וועסטו לערנען מיט אים" [= מתחילים בגיל שלוש עשרה, מסתמא תלמד עימו].

באותה יחידות נכנסנו כל המשפחה למעט בתי אסתר שתחי' שהייתה מאד חולה ורתוקה למיטתה ולא רצינו להביאה ליחידות בכדי שהרבי לא יידבק במחלתה. בסוף היחידות, כשהרבי חילק דולרים לכולם, בתי דינה שתחי' ביקשה מהרבי דולר בשביל אחותה שלא יכלה להגיע היות והיא חולה. הרבי אמר "וואס? א אידישע מיידל קען זיין נישט געזונט?" [= מה? ילדה יהודיה יכולה להיות לא בריאה?]. כשחזרנו הביתה היא כבר רצה בבית כאילו לא היה שום דבר, והמטפלת אמרה שפתאום הבריאה כלא היה, והתברר שזה אירע באותה שעה.

אתרוג מהרבי לר' משה פיינשטיין

בחלוקת 'כוס של ברכה' שאחרי א' הימים טובים⁴, הרבי אמר שלא יתחשבו עם הבריאות שלו (בקשר עם המאורע הבריאותי בשמע"צ תשל"ח). בפועל סוכם ע"י הרבה מהקהל לא לעבור, אבל ממש בסוף כן עברתי. כאשר עברתי הרבי אמר לי "וועלכע נאר האט דיר איינגערעדט" [= איזה שוטה שכנע אותך?].

הגאון הרב משה פיינשטיין צ"ל היה מגיע לסוכות לבתו שגרה במאנסי, ופעם קיבלתי מהרבי אתרוג בכדי להעבירו לר' משה.

4) אולי הכוונה למוצאי שבת שובה (שחל אז בג' תשרי) תשמ"א. ביומן שנכתב אז ע"י הרב מיכאל אהרן שי' זליגסון, נאמר כך: "סיים ההתוועדות.. עמד מלוא קומתו ורימו ורימו שייגישו השולחן אליו, והתחיל לחלק כוס של ברכה. אחרי עבור שעה כבר ניגשו כל מי שרצה לקבל. וכשראה אד"ש שכבר נגמר השורה אז הכריז אד"ש: 'דער וואס וויל זיך איינריידען אז אז ער טוט מיר א טובה דורך ניט צוגיין צו כוס של ברכה, איז ער א טיפש שבטיפשים והרשעה כולה בעשן תכלה (בטוב הנראה והנגלה) און מען זאל ניט פאלגן דעם טיפש און דער טיפש זיין טפשות, נאר צוגיין און עס זאל זיין נצבים כולכם'. אח"כ הכריז: 'כל מי שלא קיבל - יגש', ואז ניגשו כל הבחורים והאברכים..

בסיים חלוקה זו (6:40) הכריז אד"ש (כשפניו הק' כלפי הקהל שלפניו): 'אם יש מישהו שירא מהטפשים (- שלא ניגש) - יגש עכשיו ותבוא עליו ברכה. וכמנהג המדינה, אם לא קיבל - ירים ידו ויגש לקבל'. לאחידים שניגשו אמר: 'האם גם אתם מהטפשים?.. האסטו זיך אויך געלאזט איינרעדן...' ע"כ.

בדרך כלל הרבי לא התערב בקריאת שמות לילדים. בני שמעון נולד בל"ג בעומר ומשום מה כתבתי לרבי הצעה של כמה שמות. הרבי השיב "באם אשתו מסכמת - שיהיה על רשב"י".

להביא את הרבנית חנה ל770

בתשח"י אחרי שמח"ת הרבי דיבר בפארבריינגען על זה שאחד התלונן שהמקום הוא קאלט און שמוציג [= קר ומלוכלך]⁵, והרבי בכה מאד איך זה שאחרי כל הגילויים של תשרי יהודי עדיין מונח בזה שקאלט און שמוציג! והרבי בכה מאד באופן מבהיל והוריד את ראשו על השולחן, ואני זוכר שהזקנים דיברו ביניהם שאולי יביאו את הרבנית חנה ל770 כדי להרגיע את הרבי.

עניינים שמימיים בין הרבי והריבניצער

במאנסי היה גר הרה"ק מריבניץ ז"ל. פעם הגבאי שלו התקשר אלי ואמר שעכשיו היה אצל הריבניצער יהודי אחד מקורב לחב"ד וביקש ממנו עצה במסחר. הריבניצער אמר לו: "וואס דארפסטו פרעגען ביי מיר אז דו האסט א רבי וואס ווייסט אלץ וואס טוט זיך אין הימל און ערד" [= מה אתה צריך לשאול אותי, יש לך רבי שידוע כל מה שקורה בשמים ובארץ].

אשתי הכירה טוב - להבחל"ח - את הרבנית של הריבניצער (בזיווג שני), שניהן למדו יחד בבית הספר. הרבנית סיפרה לה שהיא הייתה הולכת הרבה לחלוקת דולרים. באותה תקופה הריבניצער כבר לא דיבר והיה יושב לבד בביתו. פעם הרבי אמר לה שתגידי לבעלה "א ייש"כ און אנטשולדיקס פאר אים באדערען" [= יישר כח, וסליחה על ההפרעה]. כשהגיעה לביתה מיד אמרה לבעלה, והריבניצער נענע בראשו. היא אמרה לו "מסתמא רעדט זיך וועגן הימעלישע זאכן" [= מסתמא מדובר אודות עניינים שמימיים], ונענע בראשו..

גם הילדים שומעים

פעם ניגשתי לרבי לשאול עבור מישהו במאנסי, האם יילך לבית הרפואה או לא. זה היה לפני התפילה ואני זוכר שפניו הק' היו מאויימים. הרבי אמר "טאן וואס די דאקטורים הייסין" [= לעשות מה שהרופאים מורים].

יש אשה במונסי שכתבה לרבי שיש שיעור בביתה בשביל נשים, ושאיין בייבי סיטר' לילדים הקטנים וזה מפריע לשיעור. ושאלה האם לסדר

(5) ראה תורת מנחם - התוועדויות חכ"א סוף עמ' 134 ואילך (מהתוועדות ש"פ בראשית תשח"ד).

שיפסיקו להביא ילדים לשיעור? הרבי השיב שימשיכו להביאם שגם הם שומעים להנאמר..

היה פעם אברך אחד במונסי שפיתה מאות אברכים ומשפחות להשקיע ממונם באיזה עיסקא, מה שהיה כמעט בדוק ומנוסה להרוויח מזה הרבה כסף. כתבתי ע"ז להרבי והרבי ענה לי שבהחלט לא להשקיע. בשעתו כולם צחקו עליי, אבל בסוף כולם אבדו כל ממונם ואני יצאתי נקי מכל ההירוס.

יחידויות ומענות שזכה
לקבל זקנו של החתן
הרה"ח הרה"ת ר' חיים
משה שיחי' בערגשטיין

היחידות הראשונה

בשנת תשט"ו נכנסתי ליחידות עם הוריי ושתי אחיותיי. תחילה נכנסו

זקני ר' אברהם, ואבי ר' יעקב אריה בברית של בני ר' יצחק יהודה

הוריי לבד, אינני יודע מה דיברו, אך אימי ע"ה הייתה תמיד מספרת שכתבה לרבי שאחרי כל התלאות ברוסיה ובזמן המלחמה הם הגיעו לארה"ב, ומשפחתה היו עדיין ברוסיה וחלקם בארה"ק והיא הייתה בארה"ב לבד, ופרנסתם הייתה בדוחק, והיה מאוד קשה לה.

הרבי אמר לה

"אויפן לעבן דארף מען האבן געדולד" [= צריכים סבלנות עבור החיים].

אח"כ נכנסו הילדים. הרבי שאל אותי מה למדתי היום, עניתי ששכחתי אבל אני זוכר מאתמול, וחזרתי משהו. אח"ז הרבי שאל אותי כמה חוטים יש לי בציצית? עניתי שאיני יודע. הרבי שאלני למה? עניתי שלא מניתי. הרבי שאל האם אני מקבל כסף מפעם לפעם? עניתי שכן, הרבי שאל האם מניתי את הכסף? עניתי שכן, והרבי אמר לי: **"כסף הוא דבר ארעי, אבל ציצית הוא דבר נצחי, ובטח שצריך למנותו"**.

בכל הנ"ל הרבי חיך.

לאח"ז הרצין ונתן לי ברכה **"זאלסט זיין א נחת פאר די עלטערן"** [= שתהיה נחת להורים].

ר' איטשע שפרינגער

בתור ילד הנני זוכר שהגיעו ב' בחורים מאה"ק, ר' שלום פעלדמאן ע"ה ור' איטשע שפרינגער ע"ה (שהיה אח לדודי ר' האצקל שפרינגער ע"ה) והביאו לנו מצה שמורה.

אני זוכר שר' איטשע רצה לשכנע את אבי להיות חסיד, ואמר לו פעם: **"דער רבי וועט איין טאג אייננעמען די וועלט"** [= הרבי יכבוש את העולם יום אחד]. אבי ענה לו: איך אתה חושב שרבי עם ביהמ"ד בגודל של הסלון שלי יכבוש את העולם...

הכניסה לתו"ת

אחרי פסח תשכ"ד אבי רצה לשלוח אותי ללמוד בישיבה בארץ ישראל לשנה, וש אחרי זה אחזור לאמריקה ללמוד באוניברסיטה. היה לי מכתב המלצה מר' זונדל עפשטיין - הר"מ שלי בישיבת חיים בערלין, ונכנסתי ללמוד בישיבה בבאר יעקב. באותו זמן לא היה מקום לישון בפנימיה למשך חמש שבועות וישנתי אצל דוד שלי בכפר חב"ד, ונסעתי כל יום לבאר יעקב.

המשפיע ר' שלמה חיים קסלמן

הימים היו חמים, וחליתי מהנסיעות בכל יום. דודי ר' דובער שייקעוויץ שיחי' שכנע אותי שאכנס ללמוד בישיבת תו"ת בכפר חב"ד למשך חמשת השבועות.

השתכנעתי ונכנסתי

לשיעור של ר' משה לאנדא שליט"א, מהשיעור שלו נהנתי יותר מהשיעור בבאר יעקב, וגם מהחברה נהינתי יותר בכפ"ח, והחלטתי להישאר.

בהתחלה חשבתי להישאר עד סוף השנה ולחזור לאמריקה כמתוכנן. לפני פסח כתבתי לרבי את תוכניותי, והרבי ענה לי: **"בנוגע להחלטתו אודות השנה הבאה, יחליט יותר קרוב להתחלת שנת הלימודים הבאה"** (התוכן, הלשון אינו מדויק).

בפועל, בסיום השנה תכננתי לחזור לאמריקה ולהיכנס ללמוד באוניברסיטה, והוריי קנו לי כרטיס טיסה ליום חמישי בשבוע.

בליל שלישי טיילתי עם ידידי ר' שמואל ראדל שיחי' וסיפרתי לו את החלטתי.

והוא סיפר לי את הסיפור שאירע איתו, שאביו רצה להכניסו לעבוד בחנות, ומה שהרבי ענה לו (התפרסם לאחרונה ב¹JEM). אמרתי לו שהוריי כבר קנו כרטיס, והוא יעץ לי להיכנס לביתו של ר' שלמה חיים שגר לא רחוק משם, ולדבר איתו על זה.

1 ראה: https://www.chabad.org/therebbe/livingtorah/player_cdo/aid/4127358/jewish/Waiting-for-an-answer.htm

הלכנו לביתו של ר' שלמה חיים, נכנסנו, שמואל ראדל עזב ונשארת לבד. סיפרתי הכל לר' שלמה חיים. בהתחלה הוא אמר לי "אני שמח מאוד שנתעוררת על זה לבד" ... [כך היה דרכו של רש"ח, שהיה ממתין שהבחור יתעורר מעצמו].

פעם שאלתי את ר' שלמה חיים שלפעמים יושבים לילה שלם בין חסידים שמתוועדים ואחרי זה אני חושב לעצמי שבאותו זמן הייתי יכול לשבת וללמוד?

השיב לי שחז"ל אומרים גדול שימושה יותר מלימודה...

דיברנו על העניין משך זמן והשתכנעתי.

אך אמרתי לו שהוריי כבר שילמו הרבה כסף על הכרטיס, והוא אמר לי "תוכל לשאול איזה רב שלא תרצה האם לעזוב את הישיבה וללכת לאוניברסיטה, ואני בטוח שלא יגידו לך ללכת" ...

החלטתי להישאר.

הודעתי להוריי שאני נשאר וכמובן שהם מאוד לא שמחו.

אבי כתב על כך לרבי טענות שהרבי שיכנע את בנו לא ללכת לאוניברסיטה. הרבי ענה לו שהוא לא שכנע אותו וזו היתה החלטה אישית שלו.

סבי ר' אברהם בערגשטיין ז"ל היה באותה תקופה בפארבריינגען, ובין השיחות ניגש לרבי ואמר לו שנכדי נשאר בישיבה, ומה יהיה איתו עם פרנסה?

והרבי ענה לו "ס'איז אויף מיין אחריות" [= זה על אחריותי].

הסתדרות בפרנסה

בתשכ"ז הגעתי לרבי לתשרי ונכנסתי ליחידות. בין הדברים שאלתי: מה עלי לענות להוריי בנוגע להסתדרותי בענייני פרנסה. הרבי ענה: "אדער א רב, אדער א ראש ישיבה, אדער א מורה, אדער א טיטשער, הכל לפי כשרונותיו במקום שלבו חפץ, (והפסיק קצת, והמשיך: אדער אין מסחר, (והפסיק קצת, והמשיך: אדער אין אנדערע זאכן, און אז עס וועט קומען די צייט זאל עס זיין א הסתדרות טוב". [= או רב, או ראש ישיבה, או מורה, או מורה (הרבי אמר מורה באנגלית), הכל לפי כשרונותיו במקום שלבו חפץ, (והפסיק קצת, והמשיך: או במסחר, (והפסיק קצת, והמשיך: או בדברים אחרים, ו[כ]שיבוא הזמן שתהיה הסתדרות טובה].

שאלתי מה הכוונה, והרבי ענה: "אשה ובית, זאל עס אלץ זיין אין א אופן טוב". [= שיהיה הכל באופן טוב].

תפילין דר"ת

בשלב כלשהו קיבלתי הוראה מהרבי להתחיל להניח תפילין דרבינו תם.

אתכפיא

בשנת תשכ"ט נכנסתי עוד הפעם ליחידות.

ואקדים:

כשבאתי לתומכי תמימים בשנת תשכ"ד ראיתי עולם חדש. התרשמתי מאד מדמותו ועבודתו של המשפיע המפורסם והמהולל הרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן ז"ל, ובשיעוריו ובהתוועדויות ה' דורש מאתנו שנתמקד על שתי ענינים עיקריים בדרכי החסידות, והם עבודת התפילה ועבודת האתכפיא.

אצלי התקבל הרושם שמדת ההצלחה בעבודת התפלה תלוי במדת ההצלחה בעבודת האתכפיא, ואם ישנו חסרון בענין האתכפיא, יחסר בשלימות עבודת התפלה. וענין זה הטריד אותי מאד, ובפרט לפי מה שנתבאר בדא"ח שעבודת האתכפיא הוא הביטוי של מצות "קדש עצמך במותר לך", שלדעת הרמב"ן הוא מצות עשה דאורייתא. ומכאן הסקתי שמי שאינו עוסק בעבודת האתכפיא הרי הוא חסר במצוה א' מהמצוות ר"ל. בנוסף על כך, האותיות שבו ה' רש"ח ז"ל מסביר ענין האתכפיא הביאו אותי להסיק שענין האתכפיא הוא לשבור את רצון הנה"ב – "ברעכין" כפשוטו, **בכל** דבר או הנהגה **ששייך** בו ענין של הנאה, גם בהענינים הכי פשוטים של הגוף. והאופן שנתפרש לי – העיקר הוא להתנהג באופן שהוא היפך רצוני תמיד. וזאת המחשבה לא נתנה לי מנוח והעיקה לי על כל צעד ושעל. הרעיון הזה, הרי יוביל את האדם להתנהג באופן קיצוני, לדוגמא להתלבש בלבושים לא מתאימים, ללכת כגבן, מתוך ביטול מדומה, וכו'.

במשך שהותי בתו"ת כפר חב"ד הטרידו אותי מחשבות אלו, ובמשך השנים התחזק אצלי הרגש שלילת הדבר, כי בכל ענין של רשות שהתעסקתי בו החזקתי את עצמי כעבריין ושאינני עובד את ה' כנדרש כי לא רציתי להתנהג באופן קיצוני ו"לשבור" ("ברעכין" בלשון הרש"ח ז"ל) את רצון נפש הבהמית עד קצה האחרון.

ביחידות זו החלטתי לשאול דעת כ"ק אדמו"ר זי"ע על דבר מצוקתי.

כ"ק אדמו"ר אמר לי שיש כאן טעות יסודית בכללות הענין. והאריך בהסברת הדבר איך שאסור לשבור את הגוף, ואדרבה שצריכים לשמור על הגוף הואיל והוא מנכסיו של הקב"ה. וציין לכמה מקומות בתורה המדגישים החשיבות והנחיצות בשמירת הגוף והנפש. וכגון נקיון הגוף והצורך ברחיצה, נקיון הפה, סידור האברים – שחייבים לדאוג על כל אלו. ועל דרך זה בקשר להלבושים, הלבוש צריך להיות מדוד ומתאים – "אקוראט" – לפי מדת הגוף, אבל לא לפי ה"נייע מאדעס". ואדרבה, מי שלבוש היטב כלפי חוץ הרי הוא עושה קידוש השם ובפרט מי שהוא תלמיד חכם, ואם לא הרי הוא מחלל את השם.

בחלוקת דולרים

מכאן המשיך כ"ק אדמו"ר להסביר ענין עבודת האתכפיא והאיר עיני בזה כך שבאתי להעריך עבודה זו באופן אחר לגמרי. כ"ק אדמו"ר אמר לי: נניח למשל שעל הצלחת שלי מונח חתיכת בשר שמן – שאני יודע שאכילתה לא תוסיף שום ענין בבריאות הגוף, ורק הנפש הבהמית הוא החפץ בה, הנה אז הנני עוסק באתכפיא ("איך פראווע אתכפיא"), שפירושו, **"ניט צו ברעכין דעם גוף נאר מצד תוקף גילוי נפש האלקית וויל איך ניט נאכגעבן דעם רצון פון נפש הבהמית"** [=לא לשבור את הגוף, אלא שמצד תוקף גילוי נפש האלקית אינני רוצה להכנע לרצונותיה של נפש הבהמית] עכ"ל.

[וממילא כל דבר שיש בו תועלת להאדם או יש בזה ענין של לשם שמים (קידוש השם, או בריאות וכדומה) אין צריך להיות בזה אתכפיא. ורק אם אין בזה תועלת של קידוש ה' או בריאות הגוף, אלא רצון הנפש הבהמית בלבד אזי ישנו החיוב של אתכפיא וגם אז בכוונה הרצוי' מצד חיות הנפה"א ותוקפו שאין רצונה "נאכצוגעבין". וברור שאין בזה שום ענין של שביירה [כלל].

(רבינו חזר על הדברים בשיחה בשבת הבאה).

כ"ק אדמו"ר התייחס גם לטעות שנשתרשה בלבי שכאילו התעלות רוחנית תלויה לגמרי במדת ההצלחה בעבודת האתכפיא ושזהו שער בית אלקים. ועל זה אמר, "יגעת ומצאת תאמין" – על ידי לימוד התורה וקיום המצוות אפשר להתעלות לדרגות הכי עליונות" (אין הלשון מדויק אלא התוכן). דהיינו, רצה להוציא מדעתי הטעות שהעבודה המרכזית בעבודת ה' היא האתכפיא ("ברעכין") בעניני היתר ולא ההתמקדות בלימוד התורה וקיום המצוות. זוהי טעות, ולכן אמר שעל ידי תורה ומצוות **דוקא** – ולא עניינים שחוקן מהם – יכולים להתעלות למדרגות הכי עליונות.

כ"ק אדמו"ר אמר לי שלא להתפעל מזה שחבריי הגיעו למדרגה מסוימת יום או חדש לפני, שבדברים אחרים יתכן שאני השגתי מה שהם לא השיגו.

כששאלתי על תיקון, ענה לי להתעסק בענינים המבוארים באגרת התשובה ופירט "וחטאתי נגדי תמיד" ואמירת תקון חצות.

בסוף אמר לי ס'געקומען די צייט טאן א שידוך. [= הגיע הזמן להתעסק בשידוך].

חסידים זאלן האבן פון דיר נחת

כשנכנסתי ליחידות בתור חתן, הרבי בירך אותי ב"דור ישרים יבורך, נחת פון די קינדער און פון אייך, דער אויבערשטער זאל האבן נחת פון אייך" [= נחת מהילדים ומעצמכם, שלהקב"ה יהיה נחת מכם],

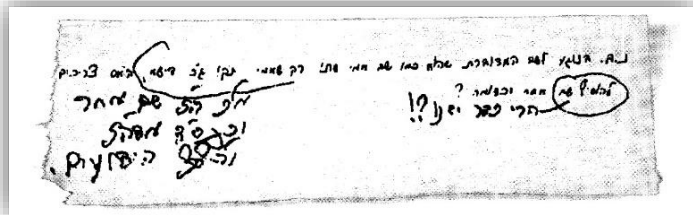
ואני רציתי שהרבי יגיד לי "און חסידים זאלן האבן פון דיר נחת" [=ושלחסידים יהיה נחת מכם], כי שמעתי מר' שלמה חיים כמ"פ שפירוש המילים "חסידים זאלן האבן פון דיר נחת" הוא שיהיה הענין של תיקון על ח"ן,

ומיד הרבי הרים את עיניו והסתכל עלי, ואמר "און חסידים זאלן האבן פון דיר נחת".

לימוד תוכן המאמרים

כתבתי להרבי ששם כלתי הוא אותו שם של אימי רק שלאימי יש תוספת שם האם צריך הוסיף שם?

להלן צילום מהמענה שזכיתי לקבל

אחרי החתונה נכנסתי ליחידות ושאלתי את הרבי בנוגע לעניינים רוחניים. הרבי ענה לי שאדבר עם משפיע און טאן וואס ער הייסט [= לעשות כפי שיורה] (דיברתי עם הר"י דז"ייקאבסאהן), ושאלמד עבודה'דיקע מאמרים, ה'תוכן' ולא צריך ה'לשון'.

ר' שלמה חיים היה שם דגש חזק על ה"אותיות", וזה היה מאד קשה לי, הייתי משתדל ללמוד ה"אותיות" וזה היה מבלבל אותי, ועל זה אמר לי הרבי, שאשקיע בה"תוכן".

~

בהתחלה הייתי בשליחות בבוסטון, לימדתי בבית הספר והמצב בפרנסה אצל כל המורים היה מאוד קשה, וערכנו כולנו שביתה, וכתבתי ע"ז לרבי.

מיד קבלתי תשובה מהמזכירות, שהמוסד הוא חלק מתו"ת ועל המורים להסתדר עם ההנהלה בתו"ת, סידרתי מיד אסיפה עם ההנהלה בנ"י. והעניין הסתדר.

~

הרבה מהילדים שלי נולדו 'געל' (=צהוב), והייתי כותב לרבי ומיד היה מסתדר הדבר. כשנולדה בתי רחל תחיל משום מה לא כתבתי על כך לרבי, והמצב נהיה מאד חמור ר"ל ומיד כתבתי לרבי ומיד הסתדר.

כשנכנסתי עם בני יצחק שיח" ליחידות כשהיה קטן, הרבי שאלו על טלית קטן, הוא התבייש, הרבי חיך ואמר "ער וויל מיר ניט אנקוקען, זאלסט האבן פון איהם אסאך חסידישער נחת" [= הוא אינו רוצה להביט בי, שיהיה לך ממנו הרבה נחת חסידי].

~

היה יהודי בשם מענדל פוטערמאן² ששהה בביתנו כמה חודשים, כאשר נכנס ליחידות שאלו הרבי "בני וועמען שטייט איהר איין?" [= אצל מי הנכם מתאכנסים?], וענה "ביי [= אצל] יענקל בערגשטיין". הרבי שאלו "און וואס מאכט זיין שוויגער?" [= איך מרגישה חמותו?] (הכוונה, למרת דאבא ריבה שייקעוויץ - ראה עליו להלן - שגרה אז בכפר חב"ד והיתה חולה במחלה ר"ל).

בעת מסירת המפתח של העיר פארמינגטאן הילס (עם מר דוד נירלנדר שלי, שהוא זה שקיבלו גומורים הממשלתיים בעיר, והביאו לרבי)

~

זקניי קנו את החנות שלהם מר' קדיש רומאנאף³, ובמשך כמה שנים היו מביאים לחם ל־770. דודי ע"ה היה המביא, וסיפר שזוכר כשנכנס בתש"י כשישבו אז שבעה (אחרי י' שבט), והרבניות היו מאד ווארעם אלין.

~

(2) [ומוסיף ומספר הרב בערגשטיין, מהידוע לי אודותיו: הרב מנחם מענדל ב"ר ראובן שלמה פוטערמאן (עם פ' רפוי), כנראה ה' או חסיד חב"ד או רב חשוב, כי הרבי הרי הכירו. רק הכרתי אותו מאה"ק. שימש במשך תקופה כרבה הראשי של בואנס איירס. הוא ה' נואם בחסד עליון, וכן ידען גדול בכמה תחומים בלתי ידועים של תורה ומדעי הטבע והקשר ביניהם. הוא ה' הראשון לגלות שוויטמין K מופיע (בגוף האדם) כאשר התינוק הוא בן שמונת ימים, והוא המביא לקדישת הדם, המאפשרת להחלמת התינוק אחר הבריית.

(3) הרה"ח הרה"ת ר' קדיש ב"ר שרגא פייביש רומאנאף. רב בריגא. התגורר משך זמן בניו הייווען וייסד שם ישיבה. ניהל סניף 'אחי תמימים' בנוארק ורב ביהכ"ס 'אנשי אזאריטש'. נסע בשד"ר עבור 'מעמד'. הקדיש כל ימיו להפצת תורה, וקירב בני ישראל לאביהם שבשמים. מקושר לכ"ק אדמו"ר. נפטר בה' תמוז תשל"ב, ומנ"כ בבית החיים של אג"ח בסמיכות לאהל הק'.

בתשד"מ אחרי שמח"ת א' מאנ"ש חזר לדעטרויט עם השיחות של שמח"ת וראיתי שהרבי מבטיח שכל מי שיבנה בית חב"ד יצליח.

באותם ימים בנינו את הבית חב"ד, אבל לא היה לנו מקום חניה למכוניות. מעבר לכביש קנתה אשה גרמנית בית, והיא לחמה על כל דבר שקשור לבית חב"ד, בהתחלה התלוננה שלא יבנו חניון, ואח"ז שמה תלונה ע"ז שאין חניון (ואז כבר לא נשאר לי כסף לבנות עוד), והשופט הבין שהתלונות הם סתם להכעיס, אבל אחרי זמן אמר לי שע"פ חוק הצדק איתנה, והייתי בלחץ גדול.

ואז אחרי שמח"ת כשראיתי השיחה נהייתי מאד צובראכן, שהרבי מבטיח ברכות, אבל אצלי יש בעיות...

באותו יום קיבלתי טלפון מא' שהיה גביר אבל היה מאד קשה להשיג אותו, ובד"כ לא היה נותן כסף, וב"ה קיבלתי שלושים אלף דולר לבנות את החנייה.

הלכתי לעירייה וסדרתי סידורים על החנייה, ובאותו יום ראיתי מודעה ליד הבית של האישה הגרמנית שמוכרת את הבית...

סיפורי רבותינו נשיאנו עם
הרה"ח ר' יואל הכהן ליפשיץ
ז"ל, אבי זקנתה של הכלה

~

הרה"ג ר' מרדכי-גרשון
שפאלטר ז"ל

**מרשימות הת' א.ד.ל. ש' שכתבם בהיותו תמים בבית חיינו בשנות תש"נ-
תנש"א, אלו שמוזכר בהם ע"ד הרה"ח ר' יואל הכהן ליפשיץ ז"ל, אבי
קנתה של הכלה (והוא שמעם מבן-משפחתו של רי"ל).**

לפעמים הי' אדמו"ר מוהריי"צ (בשנות תר"צ-ת"ש) נוסע לפאריז לעניני רפואה. פעם א', הודיע לקרובו שהי' גר שם - רש"ז שניאורסאהן - שהוא מגיע, וביקש שלא יתפרסם בתוככי אנ"ש, ולכן הוא בעצמו חשש לילך לבית הנתיבות לקבלו, וביקש שכנו שהי' גר למעלה ממנו שלא הי' מאנ"ש - ר"י ליפשיץ - שייילך עם אוטו לקבלו. הנ"ל נסע, ואדמו"ר מוהריי"צ נכנס, ובדרך לא דיבר לו, רק שאל לו שמו ושם אביו ותו לא.

~

הרה"ח ר' יואל הכהן ליפשיץ

כעשר שנים לאחר, כאשר שניהם היו בארה"ב, נכנס הנ"ל ל-770 בקומה השניה וביקש מהמזכיר הר"א סימפסאהן ליכנס ליחידות. המזכיר הזכיר לו, שא"א עכשיו, ובכלל צריכים להכין את זה מאיזה זמן לפנ"ז וכו'. הנ"ל התעקש, וטען שצריך לדעת בלילה זה, אם יקבל ע"ע להיות שוחט במדינת "קאראליינה". המזכיר עדיין לא הסכים, ופתאום שמע ר"י קול מרחוק, וכהרף עין לא הי' המזכיר לפניו כי נכנס לחדרו הק' של אדמו"ר מוהריי"צ. ואמר הרבי להמזכיר, "לאז עם אריין, איך קום עם א טובה" .. (ואז נכנס, והורה לו הרבי לקבל המשרת).

~

פעם כשנכנס ר' יואל ליפשיץ ליחידות אצל אדמו"ר מוהריי"צ, אמר לו הרבי בין היתר, בנוגע לאשתו, "אז די דונרען מיינען נישט איר". הנ"ל לא הבין זה, ושאל להמזכיר (הר"א סימפסאהן) לפשר הדבר. המזכיר חזר לו דברי הרבי, והוסיף, ש"זה מה שאמר הרבי, כנראה שיש בזה סיבה טובה" ..

~

ביום מן הימים, אשתו של ר"י היתה מדברת בחוץ (עם א' ממשפחת שניאורסאהן), ולפתע התחיל גשם חזק וגם ברק. פתאום הכה ברק את הבית,

ושבר א' מהחלונות. ובאופן ניסי, הסתובב והקיף איפה שאשתו היתה יושבת, ליד מנורת הרחוב, ולא פגעה בה. ואז הבינו..

~

בתחילת נשיאותו של כ"ק אד"ש, ר' יואל הנ"ל לא הכירו. אבל פעם כשהי' חולה, נכנס אשתו ליחידות וביקשה ברכה עבורו, ואמר כ"ק אד"ש שהוא מכיר אותו מפאריז, ובירכו. כשחזרה לבעלה וסיפרה כנ"ל, הלה התפלא מאד כי מעולם לא דיבר עם כ"ק אד"ש. ואז נזכר שפעם א' היה בפאריז קיבוץ גדול של אנשים כ-5000 איש, ופתאום הוא הרגיש חמימות בגבו. הסתובב לאחוריו, וראה יונגערמאן (שלאח"ז נודע לו שזה כ"ק אד"ש) מסתכל עליו..

~

ר"י הנ"ל הי' חולה ל"ע הרבה שנים, ובנו הגדול הי' נוהג לבקש "לעקאח" גם עבור אביו בכל שנה. פעם א', לא הי' ברור לו באם יחזור מאיזה מקום בזמן שכ"ק אד"ש מחלק. ולכן שאל את אחיו הצעיר שהוא יבקש "לעקאח" עבור אביהם. אכן אח הצעיר ראה אחיו הגדול בהרחק מה בהתור אחוריו, וחשב שא"כ אינו צריך לבקש עבור אביו. אחרי שנים בתור, הי' אחיהם הצעיר שהי' בן ט' שנים ולא ראה כ"ק אד"ש בחייו. וכאשר הגיע הוא לקבל "לעקאח", נתן לו כ"ק אד"ש עוד מנה נוספת, באמרו "די ברידער האבען פארגעסען"...

הרה"ג ר' מרדכי-גרשון שפאלטר ז"ל

הרבי הוא בעל המוסד

הרה"ג המפורסם ר' מרדכי-גרשון שפאלטר ז"ל – **דודו זקנו של סב הכלה שי'** – שימש כרב ומורה-צדק בעיר סאניק שבפולין. אחרי השואה היגר לארצות הברית, ושם שימש ברבנות עד פטירתו בי"א בתמוז תשכ"ב.

הגאון מטשעבין מציין בהסכמה לספרו: "הכרתי את הרב המחבר זל"ה מהימים ההם בעת שהכל היה על מכונו ומעמדו ונחשב גם אז כגדול בתורה ויראה". בסדרת אגרות-קודש יש מכתב אחד אליו (מכ"ד בניסן תשט"ז – אגרות קודש כרך יב עמ' תלב), אך על הערצתו הגדולה לרבי מספר נכדו, הרה"ג הרה"ח ר' שלום שפאלטר ראש ישיבת תומכי-תמימים ליובאוויטש במוריסטאון ניו-ג'רסי, ב"דברים אחדים מאת המו"ל מהדורה חדשה" של הספר 'אמרי מרדכי' ו'עטרת מרדכי' (הופיע לראשונה בשנת תשכ"ט) שהופיע בקיץ תשע"ב (עמ' 16-15):

הרה"ג ר' מרדכי גרשון שפאלטר ז"ל בשיעור לפלטים בפאריז אחרי המלחמה

"אאזמו"ר היה מקורב מאד לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, שהיה מעריצו ומכבדו. פעם היה סכסוך בין מנהלי בית ספר לבנות בליובאוויטש והגיעו הדברים עד שהוצרכו ללכת לדינא. כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע הציע שילכו אל

אאזמו"ר וכך עשו, ובין הדברים שפסק אאזמו"ר היה שבעל הבית של הבית ספר הרי הוא כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש. מיד אחרי קבלת הפסק דין צלצל המזכיר של כ"ק אדמו"ר ושאל בשמו האם הפסק דין הוא על-פי הרגש חסידי או על-פי דין תורה, וענה אאזמו"ר שהוא פסק על-פי דין תורה, וכ"ק אדמו"ר קבל את הפסק דין (שמעתי מאאמו"ר ז"ל).

"ענין ארוך ומסובך במבט של שניות"

"הערצתו של אאזמו"ר לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש היתה נפלאה. בנוסף להערצתו הגדולה לקדושתו ולמנהיגותו של כ"ק אדמו"ר היה מלא התפעלות מגאונותו המפליאה, שהיה עד ראייה לזה, כפי שיעיד הסיפור הבא.

"בפנים הספר 'אמרי מרדכי' באות א' כתב אאזמו"ר באריכות אודות עניין 'דיעה ובחירה' איך שאינם סותרים זה לזה. אמנם מכיוון שזהו עניין קשה, החליט לשלוח את העניין לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש ולכ"ק האדמו"ר מהר"י מסאטמר זצ"ל. כעבור זמן מה קיבל תשובה חיובית מכ"ק האדמו"ר מסאטמר אבל מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש לא שמע כלום.

"כשנכנס פעם לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש אמר לו אאזמו"ר ששלח איזה דבר תורה ולא קיבל שום תשובה. כ"ק אדמו"ר התנצל ואמר שאילו הדבר תורה לא הגיע, אבל אם יש לו העתק ישמח לראותו. לאאזמו"ר היה העתק בכיסו ונתנו לכ"ק אדמו"ר, ואדמו"ר עבר על דפיו (כמדומני שהיו שם ארבעה דפים) במהירות רבה, ואמר לאאזמו"ר שהעניין שכתב הוא נכון מאוד. לאאזמו"ר היה מזה קצת חלישות הדעת שכאלו כ"ק אדמו"ר רוצה לתת לו הרגשה טובה, כי לא האמין שכ"ק ראה היטיב כל העניין בגלל המהירות שבה הסתכל כ"ק אדמו"ר בכתוב, והעיר לכ"ק אדמו"ר אודות זה ושאל אם אפשר לעבור על העניין. כ"ק אדמו"ר הסכים והתחיל לחזור לפני אאזמו"ר על העניין קטע אחר קטע, וגם הוסיף איזה הערות. כשיצא אאזמו"ר אמר שבאם לא היה רואה זה בעצמו לא היה מאמין שילוד אשה יכול לתפוס עניין ארוך ומסובך במבט של שניות (שמעתי מש"ב הרה"ח ר' שמואל שיחי' שפאלטר [- זקנו של הכלה]), ומדודתי מרת פייגא שתחי' פאסטען).

(נערך על-פי "התקשרות" גל' תתקנ)

זכרונות זקנו של החתן
הרה"ח הרה"ת ר' חיים משה
בערגשטיין שיחי' ע"ד
זקנתו מרת דאבא רבקה
שייקביץ ע"ה

זקנתי, מרת דאבא רבקה שייקביץ (המכונה דאבא ריבה) נולדה בנעוול להורי ר' צבי יוסף ובילא כהנסאהן, במשפחת אימה סיפרו שהם צאצאים להרה"ק ר' מענדל האראדאקער.

נישאה להרה"ח ר' חיים משה שייקביץ מהעיר יאנאוויטש¹, והתיישבו בנעוול.

בשנות התר"פ היתה מחלקה של ישיבת תו"ת בנעוול, וחלק מהבחורים אכלו וישנו אצלם בבית. פעם הגיעו מהמשטרה ושאלו למה יש לך כ"כ הרבה כלים בבית, ענתה "הילדים שלי אוכלים הרבה".

זקני הרה"ח ר' חיים משה שייקביץ

אימי - בתה - מרת דבורה בערגשטיין, סיפרה שזוכרת מבין הבחורים את ר' מענדל פוטערפאס ובהיותו יתום, אימה היתה מטפלת בו ביחוד, וזוכרת שהיה משחק עם הילדים הקטנים בבית.

סבתי סיפרה שפעם הגיעו מהמשטרה באמצע הלילה ועצרו את כל הת' שישנו בבית, חוץ מבחור אחד שמצאוהו ישן בלי טלית קטן, אמרו א"כ לא צריכים אותו, הוא לא שווה כלום.

בשנת תרפ"ח כשאדמו"ר מוהרי"צ עזב את רוסיא, נסע אביה מנעוול ליפרד מהרבי. אימי מרת דבורה בערגשטיין סיפרה, שכאשר אימה נכנסה ליחידות אצל כ"ק אדמו"ר, היא (אימי) נכנסה גם איתה, והרבי אמר לה שהוא זוכר את אביה מאז.

1) בן הרה"ח אליעזר, ר' חיים טשקנטער (הגיע מעיירה שליד יאנאוויטש) סיפר שר' אליעזר היה גביר וקנה כמה שטחי אדמה ובנה על גבם בתים והיה מושיב עליהם אברכים חסידיים בני עניים.

סיפר גם שפעם בהיותו ילד ראה אותו ר' אליעזר ליד הבית הכנסת והיה מלובש כמו עני, לקחו להשוק וקנה לו חולצה וחליפה וכובע הכל מחדש. כשחזרו לבית הכנסת אביו חיפשו ולא הכירו...

אביו של ר' אליעזר היה הולך רגלי לאדמו"ר הצ"צ בליובאוויטש.

הי לו אכסניא ביאנאוויטש וכאשר היו עוברים חסידים בחזרתם מליובאוויטש היה מאכילם ומשקם והיה אומר להם "עסט און טרינקט און פארגעס ניט אפן אויבערשטיין"

אימי גם סיפרה שזוכרת שכאשר סבה חזר אז מלענינגראד, סיפר להם שברכבת שבה הרבי מוהרי"צ נסע, הכריז הנהג ברוסית שאדם גדול עוזב אדמתינו.

כאשר שליטת הקומוניסטים הלכה וגברה, והמצב בנעוול הלך ונהיה קשה יותר, ברחו לעיירה ליד מאסקווע בשם לוגאבסק, היו שם כמה משפחות של חסידים, ביניהם ר' ישראל נעוולער² ור' ניסן נעמאנאו ו עוד, והיו מחליפים מקומות בין הבתים למנינים והתוועדויות, בביתם החלון היה לחצר ולא לרחוב, כך שהיה יותר קל לסדר בביתם את המנינים וההתוועדויות.

היה להם ספר תורה שירש ר' חיים משה מאבותיו שנכתב ע"י ר' ראובן סופר (הסופר של אדה"ז), שכידוע היה מושבו ביאנאוויטש.

הרה"ח ר' ישראל נעוולער

בשנות המלחמה ברחו לטאשקענט, שם נפטר בעלה, זקני, ר' חיים משה, ובנה אליעזר.

בתקופת הבריחה היתה בקשר עם העסקנים, ובביתה היו הרבה דרכונים וכו', סיפרה

פעם שבאמצע הלילה שמעה דפיקות חזקות בדלת, מיד הבינה על מה מדובר, וזרקה את כל הדרכונים שהיו בבית להאש והמתינה עד שלא ישאר רושם ואז פתחה הדלת. שאלו לה מה לקח כ"כ הרבה זמן לפתוח הדלת, ענתה שהיא אשה מבוגרת שגרה לבד עם אמה הזקינה, וקשה לה ההליכה כו'.

לקחו אותה לחקירות לג' ימים, ואחרי שיצאה מרוסיה סיפרה שרצו להוציא ממנה ידע על ר' מענדל פוטערפאס, היא טענה תמיד שלא מכירה אותו. ושהיא אישה זקינה שאינה קוראת ואינה מכירה כלום.

באמצע אמרו לה א"כ למה ראינו אותך נכנסת לבית איתנו?

(2) (שהיה בן דוד שלה, כי אביו (ר' פייטל) ור' צבי יוסף היו אחים למחצה (כי אימם מרת איטא העניא נישאה ב' פעמים))

ענתה שאביה נפטר והיתה צריך לסדר מנין בבית, אז הלכה וחיפשה כמה גברים להשלים מנין.

~

לפני שבנה הקטן (ר' דובער שיחי, מכפר חב"ד) עזב לפולין (הוא הצטרף למשפחה שעזבו לפולין), אמרה לו שאני יודעת שיש לך חוש במלאכה, וכאשר תגיע לארץ ישראל יהיו אלו שירצו לשכנע אותך להצטרף אליהם לקיבוצים וכו', תבטיח לי שלא תעזוב את תומכי תמימים.

בתקופת הבריחה מרוסיה, אימה עדיין חייה ובגלל גילה לא יכלה לנסוע, אמרה לאחותה מרת שיינא ראטאבסקי שאצלך עדיין יש ילדים קטנים, ולי כבר כולם בוגרים, אז תסע את, ואני אשאר עם האימה. ונשארה ברוסיה עד שאחרי כמה השתדלויות קיבלה היתר יציאה בתשכ"א, ונסעה לארץ ישראל.

ביצאה את רוסיה הביאה איתה שתי ספרים מהרה"ק ר' לוי יצחק, אביו של כ"ק אדמו"ר.

אחד מהם היה התניא שעליו רשם כל הגהותיו. והשני, חלק מהנכדים זוכרים שהיה הזוהר.

להלן מועתק מ'תולדות לוי יצחק' (הוצאת תשע"ח, כרך ג' ע' 262 ואילך):

את הספרים האלו זכתה להוציא מרוסיה מרת דאבא רבקה שייקביץ, עם יציאתה לארץ הקודש באמצע שנות הכ"ף. היא הביאה את ספר התניא וכן חומש ועליו הערותיו של רבי לוי יצחק.

נכדיה מספרים כי את ספר התניא הביא לה ברוסיה ר' ישראל פעוונזנער, שהוא יחד עם עם ר' שמואל (מולע) פרוס עסקו בהשגתו ובשמירה עליו, תוך הסתכנות באחזקת ספר של מי שנחשב כמורד במלכות.

לאחר שהספר היה ברשותם הם שלחו על כך לרבי הודעה, בהתאם לאמצעי התקשורת שהיו בשעתו מאחורי מסך הברזל, ושאלו האם למצוא דרך להוציא את הספר מגבולות המדינה כדי להעבירו לידי הרבי. בכל פעם שהתאפשר ואחד מאנ"ש יצא מרוסיה, הם היו משגרים לרבי שאלה האם לשלוח באמצעותו את הספרים, אולם בכל פעם הרבי לא אישר זאת.

כשמרת שייקביץ קיבלה אשרת יציאה מרוסיה, הם שאלו שוב את הרבי, אולי תוך מחשבה שיתכן ולא יפשפשו בחבילות של אשה מבוגרת, והרבי אכן אישר לשלוח איתה את הספרים.

כשבאה לעבור את הגבול, פקידי המכס בדקו ופשפשו את כל החבילות, וכשאחזו בספר התניא שאלו "מה זה?" בנה, מר שרגא פייטל שהתלווה אליה, השיב להם "זו ה'אמונה' שלה". הוא השתמש בביטוי שמקובל להבדיל אצל אומות העולם, בתקווה שהם יקבלו את תשובתו מבלי לפתוח את הספר.

לימים סיפרה מרת שייקביץ ואמרה: "זכיתי וראיתי אז את אליה הנביא". כשפקידי המכס החזיקו את הספר בידם וביקשו הסברים, ניגש לפתע קצין בכיר לבוש מדים מהודרים, שהדרגות והמדליות שפיארו את מדיו העידו על דרגתו הגבוהה, וביקש לקבל לידיו את הספר. הוא עלעל בו למשך כמה רגעים והחזיר אותו למרת שייקביץ, תוך שהוא מפטיר ואומר "הכל בסדר".

הפקידים נאלמו דום, קיבלו את הדין שפסק הקצין הבכיר והקצין סב לאחור.

אחרי רגע, כשמרת שייקביץ הסתובבה לראות את הקצין הבכיר, הוא נעלם כלא היה. "אין לי ספק - אמרה - כי היה זה אליהו הנביא עצמו, שהגיע כדי להציל את ספריו של רבי לוי יצחק".

בהגיעה לארץ הקודש קיבלה היא הוראה ממזכירות הרבי להעביר את הספרים אל הרב אפרים וולף, וממנו הם נשלחו אל הרבי.

בחודש תשרי שלאחר מכן נסעה מרת שייקביץ לרבי, ובהיכנסה ליחידות הרבי הודה לה על חלקה בגאולת תורתו של אביו.

סיפור זה, בנוסח שונה מעט, התפרסם בכפר חב"ד גיליון 774:

בין שאר הדברים, נותר בידי ר' הירשל רבינוביץ גם ספר התניא קדישא של רבי לוי יצחק, וגם עליו שמר מכל משמר. ספר התניא נשמר בידי עד אותו יום בו פגש אותו ר' משה קצנלבוין שהתגורר אז במאלחוווקה הסמוכה למוסקבה, וסיפר לו כי כעת יש הזדמנות להוציא את ספר התניא מרוסיה ולהעבירו לידי הרבי. כשר' הירשל שמע זאת, לא היסס, הוציא את ספר התניא ומסרו לידי ר' משה.

סיפר ר' משה: "סיפור המעשה היה לאחר שחורוי מהמאסר, כמדומני בשנת תשט"ו. באחד הימים נודע לי שספר התניא של רבי לוי יצחק נמצא בידיו של ר' הירשל המתגורר בצ'רנוביץ'. באחד הימים שמעתי כי מרת דאבא ריבה שייקביץ, שהתגוררה באותם ימים בריגה, קיבלה אישור לצאת את ברית המועצות ולעלות לארץ ישראל. היתרי היציאה אז היו תופעה נדירה, והחלטתי שצריך לנצל את ההזדמנות המיוחדת הזאת. נסעתי אפוא במיוחד ממוסקבה לצ'רנוביץ' שבאוקראינה, וסיפרתי לר' הירשל על ההזדמנות המיוחדת שנוצרה להעביר את

התניא לרבי. הוא הסכים ומסר לי את התניא. מיד חזרתי למוסקבה והמשכתי בטיסה לריגה, שם פגשתי את החסיד ר' נתן ברכהו וביקשתי ממנו למסור את התניא למרת דאבא שייקביץ, כדי שתוציא אותו מגבולות ברית המועצות ותמסור זאת לרבי כמתנה מר' הירשל רבינוביץ. למרות הסיכון הכרוך בכך, הסכימה מרת שייקביץ לקחת עמה את הספר. היא הטמינה אותו, אולם לא מצליחה להעלים את הספר מעיניהם החוקרות של אנשי המכס".

סיפר בנה ר' שערל שייקביץ: "הם התחילו לחקור לפשרו של הספר, והיא השיבה באומץ: זה הסידור האישי שלי שאני מתפללת בו, והמוכסים חזרו לחטט בשאר חפציה".

הוסיף ר' בערל ואמר: "הפחד הטבעי שהיה בלב כל מי שיצא מרוסיה, היה טבוע גם בה. היא פחדה לספר למישהו על האוצר היקר שברשותה, פן תתפס. אני זוכר שרצייתי לראות את הספר הזה, אבל הוא נשלח לרבי. לעומת זאת ר' יחזקל שפרינגר הספיק לראות את הספר היקר. זו הייתה התרגשות גדולה לעלעל בדפים המלאים בכתב ידו הקטן והצפוף של ר' לוי יצחק מכל עבר".

כעבור זמן מה נסעה מרת שייקביץ בעצמה לבקר אצל הרבי, וכשונכסה בפעם הראשונה ליחידות שאלה את הרבי אם הספר אכן הגיע אליו. הרבי מצדו הגיב בפליאה: "מה, לא מסרו לכם זאת?" ע"כ³

3) גירסא זו, החתן שי' שמעו כך בעצמו מר' משה קצנעלנבויגען ע"ה.

[להעיר שבד"ה והיה עקב תשכ"ז (קונטרס כ"ף מנ"א תשמ"ז) אות ג' מוזכר "וכתב אאמו"ר בעל ההילולא בהערותיו על הגליון של ספר התניא שלו (שמשך כמה שנים הי' בשבי', ובזמן האחרון נפדו) (ספר התניא שלו עם עוד ספרים שלו) מהשבי' והגיעו לכאן כו""].

דף מהזוהר של הרד"ק צ"ד, מלא בהערותיו

בת דודתי מרת פיגל יעקובסאהן מספרת שזוכרת מתי שהסבתא הגיעה מרוסיה, ובבוקר אביה ר' חאצקל שפרינגער ע"ה העיר אותם בבוקר באמרו שהגיע ספרים קדושים מאביו של הרבי, ונטל ידיהם, ואז פתחו הספרים והיה מלא הגהות בהצדדים. מיד אחרי זה הגיע מישהו בשם ר' אפרים וואלף להביאו להרבי.

זמן לא רב לאחריו כן נסעה היא בעצמה להרבי, וכשנכנסה ליחידות הרבי אמר לה לשבת.

שאלה האם הרבי קיבל הספרים, הרבי שאל לא סיפרו לך, אמרתי שיגידו לך מיד. והרבי הודה לה ע"ז מאד.

בנה ר' דובער שיחי' כתב מכתב להרבי כשנה לפני זה ושאל האם להיכנס למלאכת השחיטה, ולא קיבל תשובה. הוא חשב שמסתמא המכתב לא הגיע להרבי. וביחידות הנ"ל שאלה להרבי ביחס לבנה, הרבי ענה ער האט דאך געשיקט א בריוו..

מרת יעקובסאהן ג"כ מספרת שזוכרת ביום שהגיעה מרוסיה לכפר חב"ד, הגיעה לבקרה מרת לוין אשתו של ר' ישראל נעוולער, ושתייהם ישבו מאחורי הדלת ולחשו אשה לרעותה למשך כמה שעות (מחמת הפחד שנקבע בלבבם).

ר' מענדל פוטערפאס הי' מקרב מאד את נכדיה, והיה מספר להם בהתוועדויות על הסבתא שלהם ואיך שעסקו במס"נ ביחד.

דודי ר' חאצקל שפרינגער ע"ה סיפר שבכלל היו מאד מעריכים אותה, והיו חסידים זקנים שהיו קוראים לה ר' דאבא ריבא.

אימי סיפרה שבביתם ברוסיה רצו לתלות תמונה של הרבי על הקיר אבל פחדו להשימו בגלוי, ושמרו אותו מאחורי הנייר של הקיר, ובזמנים קשים כשהיו צריכים חיזוק היו מרימים הנייר ומסתכלים על התמונה.

בתה, דודתי מרת איטה העניא שפרינגער ע"ה, יצאה מרוסיה בתש"ז, סיפרה שפעם בפוקינג ראתה אשה זקנה סוחפת דברים, והציעה לה עזרה, האשה סיפרה לה שהיא המחותניסטע של הרבי (זה היה הרבנית חנה), הרבנית ראתה שיש לה (למרת העניא) "צעפ" [=צמות] בשערה, שאלה הרבנית לאן היא מתכננת ללכת הלאה, ענתה לפאריז, אמרה לה שכשתגיע לפאריז תלכי למספרת לקצצם, אמרה לה א אידישע מיידל דארף אויסזעהן שייך.. [= נערה יהודי' צריכה להיראות יפה]

כשהם הגיעו לביתה, הראה לה הרבנית שיש לה מראה בביתה ואמרה לה שאפי' אני, אשה זקנה, משתמשת במראה.

פעם כשהיא הגיעה לרבי הלכה לבקר הרבנית חנה, ומיד זכרה אותה באמרה "דו ביסט דאך די מיידל מיט די צעפ".." [= את הרי הנערה עם הצמות].

אימי גם סיפרה ששמעה מאימה שבזמן מלחמת העולם הראשונה הרבי נ"ע אמר שנעוול לא תסבול מזה.

סיפרה גם שאימה היתה אומרת שהבנות שלי יודעות להתפלל טוב, הם למדו את התפילה מאיך ששמעו ר' ישראל נעוולער מתפלל עם אחיה.

מזכרונות זקנו של החתן
הרה"ח ר' שמחה בונם
שיחי' וורנר אודות אביו
הרה"ג ר' יהושע וורנר ז"ל,
וע"ד תולדותיו

אבי הגאון הרב יהושע וורנר ז"ל הגיע לאמריקא מארץ ישראל בתחילת שנות התר"פ'ס, קודם היה רב בהאמילטאן, אנטאריא עד שפיטרו אותו, אחרי שמסר דרשה תקיפה על חומר הענין של טהרת המשפחה, ומשם קיבל משרה לרבנות בפראוידענס ראוד איילאנד, מקום שאחיו הגאון הרב אשר זאב וורנר ז"ל שימש כרב, (בהמשך ר' אשר עבר לטבריה ששם שימש כאב"ד טבריה). בהמשך הגיע מארץ ישראל גם אחיו הגאון הרב דוד וורנר ז"ל. הוא ה' הרב באיסט סייד, ואחיו ר' דוד בוועסט סייד.

אבי ז"ל בצעירותו, בירושלים

בהמשך הזמן פתח תלמוד תורה וכן בית. ובחודש מנחם אב תש"ה הגיעו מהרבי הקודם שני שלוחים, הרב יצחק דוד גראנער והרב יוסף גאלדשטיין, עליהם השלום. אבי נתן להם לנהל התלמוד תורה, ונתן להם סמכות מליאה ועזר להם בכל פעולותיהם, התמימים היו מאד קרובים לאבי ז"ל.

להלן קטע מהספר "תולדות חב"ד בארה"ב" פרק נו המדבר אודות הישיבה בפראוידענס:

הישיבה האחרונה שנוסדה בערי השדה, בתקופה זו שאנו דנים בה, היתה הישיבה בפראוידענס, שנוסדה בכ"ג מנ"א תש"ה, כמסופר בקובץ ליובאוויטש גליון 9 ע' 65:

נאך לאנגע אונטערהאנדלונגען מיט א חשוב'ע קאמיטע פון פראוידענס ובראשם הרבנים ר' דוד ור יהושע ווערנער האט דער מרכז הישיבות תומכי ליובאוויטש געעפענט א ישיבה אין פראוידענס ר. א. לויט דעם מוסטער פון די ישיבות אחי תמימים ליובאוויטש וואס געפינען זיך אין פארשידענע שטעט אין אמעריקא.

ניט קוקענדיג אויף די וואקיישאן צייט און די הייסע זומער מאנאטען איז גלייך ביי די התחלת הלימודים כ"ג מנ"א תש"ה געווען א גרויסע צאהל תלמידים.

עס איז אויך אראנזשירט געווארען א פראגראם פאר די ענגלישע לימודים בכדי די קינדער זאלען זיך דעם גאנצען טאג געפינען אין א ישיבה אטמאספערע. צוזאמען מיט די ישיבה איז אויך געעפענט געווארען א נאכמיטאג חדר-תורה.

וב"הפרדס" (אלול תש"ה):

המרכז הישיבות תומכי תמימים דברוקלין תחת הנשיאות של מנהיג הדור הארמו"ר דליובאוויטש שליט"א הצליח לפתוח ישיבה קטנה בשם ישיבת "אחי תמימים" ליובאוויטש בעיר פראוידענס, ר. א. גם בית ספר פארוכיאלי, וגן ילדים, הרבנים הגאונים מוה"ר יהושע ווערנער ומהו"ר דוד ווערנער שליט"א המה עוזרים ומסייעים לזה.

הרב יוסף גאלדשטיין בכתתו בהתלמוד תורה בפראוידענס

לראש הישיבה
נבחר ה"ר יצחק דוד שי'
גרונר, שאדמו"ר מוהריי"צ
כותב לו ב"ד בסלו תש"ו
(אג"ק ח"ט ב'תתא):

מכתבך המפורט
מהנהגת הלימודים
והמלמדים ותלמידי
הישיבה אחי תמימים
והתלמידות דבית רבקה

יחיו קראתי בשימת לב מיוחדת, והתענגתי לשמוע מהתמסרותם הכי טובה של כבוד הרבנים הכי נעלים האחים ווערנער יחיו ואתם עמם כבוד הבעלי בתים הנכבדים, ה' עליהם" יחיו, המסורים ונתונים לעבודת הקרש בהחזקת החנוך הכשר, יעזרם השי"ת להביא את מחשבתם הטובה בקנין בית דירה עבור ישיבת אחי תמימים מהכח אל הפועל להצלחה בגשמיות וברוחניות.

בטח אתה יקירי וחבי[ר]יך המלמדים והמורים, ה' עליהם יחיו, מסורים ונתונים לעבודתכם הקדושה בשימת לב מיוחדת להחנוך דיראת שמים ומדות טובות בהנהגה טובה וישרה בדרך ארץ ולחקור באופן הנהגת התלמידים והתלמידות יחיו בבתיהם ולהזהירם על כיבוד הורים ומורים.

על פתיחת בית רבקה מסופר בקובץ ליובאוויטש גליון 11 ע' 7:

צום לאנגען צעטעל פון בית רבקה סקולס פאר מיידלעך וואס געפינען זיך איבער גאנץ אמעריקא און קאנאדע, איז לעצטענס צוגעקומען אויך די בית רבקה סקול פון פראוידענס, ראוד איילענד, וואו עס לערנען שוין פילע אידישע קינדערלעך.

די נייע בית רבקה סקול, פונקט ווי אלע אנדערע, איז געגרינדעט געווארען און ווערט אנגעפירט פון דעם מרכז לעניני חנוך.

די לייטערין פון דער סקול איז מרת דבורה קאניקאון.

סקירה על הישיבה - בחוברת תות"ל "א"י"ח אייר תש"ו:

"אחי תמימים" פראוידענס, ר. א. געגרינדעט צום שלום פון 1945. ראש הישיבה און מנהל איז הרב יצחק דוד גראנער, תלמיד פון ליובאוויטשער צענטראלער ישיבה אין ברוקלין. צווישען די עסקנים דארפען באזונדערס דערמאנט ווערען די צוויי ווירדיגע און הויכגעשעצטע ברידער, הרבנים ר' דוד ויהושע ווערנער. די ישיבה האט איהר צייטווייליגע היים אין א שוהל אויף 47 ארמס סט. עס ווערען געמאכט באמיהונגען צו באזארגען די ישיבה מיט אייגענע פיר ווינקלען.

קטע מעיתון, המודיעה על ביאת השלוחים לפראוידענס (באדיבות: ארכיון ליובאוויטש)

שמעתי מהרב גראנער:

אבי היה ביחידות אצל הרבי הקודם, והרבי אמר לו "מער וואס די וואס בויען די ישיבות דארפן האבן מס"נ דארף איך האבן מס"נ אוועקנעמען די יונגע בחורים פון לערנען"

סיפר גם שפעם נכנס עם אבי ליחידות אצל הרבי הקודם. ואבי הודה להרבי על זה ששלח בחורים שעוזרים בהישיבה שלו. הרבי השיב: "מייך ישיבה? ג-ט'ס ישיבה!" והורה עם אצבעו למעלה.

באותה תקופה, אבי היה הולך הרבה להרבי הקודם. אחי ר' חיים שיח' היה הולך איתו. ולאחרי זה היה תמיד נכנס גם להרבי זי"ע, וזוכר שהיו מדברים על החינוך בהישיבה, ואיך להרחיב הישיבה.

גם אחרי י' שבט הגיע כמה פעמים להרבי. (הגם שכבר נסגר הישיבה, כפי שיסופר להלן).

הרב אושפל נשלח מהרבי הקודם לתת דו"ח על הישיבה. והתארח אצלינו בבית. אחי ר' חיים זוכר אותו יושב עם אבי ומדברים.

בא' השנים, אבי נאם בהדינר של ישיבות תו"ת. זה ה' באמצע שנות הת"ש, הרבי מוהריי"צ יושב בצד אחד, והרבי בצד שני ואבי עמד באמצע.

דיבר אז דרשה מאד דינמי ומרוגשת. אחי ר' חיים, שהיה שם ג"כ, עוד זוכר נקודה מהדרשה שה"מיסעסיפי ריווער" (= הנחל המיסעסיפי) הוא נחל

שמאוד קשה לעברו, אבל עם דעת, ותקיפות, אפשר לעברו. גם תורה באמריקא מאוד קשה, אבל עם תקיפות ודעת אפשר גם להצליח בזה.

בתקופת הישיבה, היה אבי גם בקשר עם כמה מהחסידיים לדוגמא ר' ישראל דז"ייקובסון. הוא אמר לי פעם על אבי, שהכירו ושהיה א דערהויבנער איד.

בקהילה היו שלא אהבו את השלוחים, בטענם שהם יותר מידי דתיים, מחנכים על לבישת ציצית, ברכות, נטילת ידיים וכו', והביאו מוסד אחר, אמרו להם שצריכים לבנות בנין היות שהבנין הוא יותר מידי קטן, וכשחזרו השלוחים אחרי החופש, אמרו שיש כבר מוסד אחר שם.

אבי מאוד הקפיד על זה.

הרב גראנער סיפר, שאבי צעק אז בבית הכנסת, "צדיקים באו לעיר, ואתם זורקים אותם..."

עם כמה מאותם הבעלי בתים, היה לו מאז שהמעשה התחיל, יחסים קשים מאד. וגרמו לו צרות רבות, מה שגם גרם חלישות בבריאותו.

הרבה מאלו שהיו קשורים עם המחלוקת הזאת נפטרו באותו שנה.

להלן קטע מספר על הקהילה, ובו מאמר שכתב א' על פראוידענס. בתוך דבריו מדבר גם על המחלוקת בנוגע הישיבה, ומתאר הדברים והעדיפויות שבישיבה, כפי שהבינים לדעתו..

In 1945 two brothers, Rabbis David and Joshua Werner, one in North end and the other in South end Providence, announced the opening of a modern general and Hebrew day school. The name of the school was to be Achei Temimim (Academy of brothers who strive for perfection) and for teachers to come from New York. The school was to be housed in the Talmud torah building at the Bnei Tzion shul on Arms St, the same place where a glorious chapter in Jewish education had been written in earlier days .

The Yeshiva Achei Temimim was however, in the community known, as the Lubavitcher Yeshiva with emphasis on strict observance of dinim (precepts), examination of tzitzit (fringes) and brochos for every occasion was more important than studying .

Not all parents were prepared for such a Yeshiva, following the Lubavitcher Hasidic way of instruction, and the Achei Temimim closed its doors in 1946.

להלן ג' מכתבים מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע על הישיבה בפראוידענס ותקופותיו.

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOUGH 8-2318

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה כ"ו ס"ח תש"ו,
ברוקלין.

ידרדי תלמידיי הרב הנעלה ונ"ה
אי"א מוה"ר יצחק דוד שי'
ורעייתו הרבנית הכבודת חת'.

שלום וברכה!

במענה על כתבו במרסיוה נבדחת
בניני הנחלה הישיבה הח"ל אשר כמחנם הנוכח
על ידו ובצורת תלמידיי ידיריי מה יוסף שי'
נאלרטיין וסר פשיניין שי' והנחלת הבנות
בחינוך הכשר על ידי רעייתו הכבודת חת'ת
יצליח לכולם ולכל המשחחמים ויעזור לקנות
הבנין כשכיל הח"ל וחינוך הכשר להצלחת
בנשמיית וברוהניות.

הדו"ק נמכרם

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOUGH 8-2318

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה ז' כסלו תש"ז,
ברוקלין.

ידירדי תלמידיי ונ"ה אי"א
הרב מוה"ר יצחק דוד שי'
ומוה"ר יוסף שי'.

שלום וברכה!

במענה על כתבם חת'ת יחוס
וירחם ויבירו את האמת כאשר תוא כי אינם
רשאים לעשות בן וחש'ת יצליח לבם יקוריי
בנשמיית וברוהניות.

בשם כ"ק אדמו"ר שלימ"א
מזכיר, מ. יאגור

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOUGH 8-2318

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה ג' ס"ח תש"ו,
ברוקלין.

ידיריי הרב ונ"ה אי"א מוה"ר יצחק דוד שי'

שלום וברכה!

במענה על כתבו חתני הרב יש"נ
חח"ל בפראוידענס והנחתי לו רעמי בזה איך
לסדר כנאוסן פשרי והשי"ח יצליח בנשמיית
וברוהניות.

בשם כ"ק אדמו"ר שלימ"א
מזכיר, מ. יאגור

הרב גראנער אמר פעם לאחי ר' חיים, שאבי היה מהיהודים הגדולים שהכיר מהדור הקודם. הנ"ל אמר לי פעם, אתם הבנים אין לכם השגה מי היה אביכם.

ר' חיים שלום דייטש שיחי' מספר, שנכנס לנחום אבלים אל הרב גראנער, עם אחד מאחיי. כשנכנסו אמר לו, א זון פון ר' יהושע! ר' יהושע איז געווען א ל-י-ב!

~

הרב גראנער סיפר לי, שזוכר איך שפעם אחד מהטבחים בעיר, אמר לאבי, לא הייתי צריך להגיד לך, וזה יותר מידי מאוחר לשנות, אבל אני מביא בשר מבוסטון, והוא כבר בדרך, ואי אפשר לשנות.

— אבי היה מקפיד שלא יביאו בשר ממקומות אחרים לעירנו מכיון שבאותן הימים היו הרבה שוחטים ושחיטות שלא היה שייך לסמוך עליהם ובפראבינדס שהיה לגמרי תחת הנהלתו היו שוחטים טובים ויראי שמים. וגם מצד לשמור על השחיטה שלא יסגר אם תמיד מביאים ממקומות אחרים. —

אבי אמר לו "מיסטר ש. אתה לא תביאם פה!" וצוה עליו שישלח מיד טליגרם שיפסיקו השילות. והוא אמר לאבי שאינו מתחשב איתו, אבי אמר לו "אם לא תקשיב, מחר אסגור החנות שלך". (הכוונה, שיסיר ההכשר ממנו)

הרב גראנער נכנס אליו באותו יום וזוכר שבער מאש, אבל אבי לא נכנע.

ובסוף הדבר התבטל.

~

סיפר גם, שזוכר אבי עומד על הבימה ביוהכ"פ, ובוכה על זה שמגיעים לביהכ"נ ביוהכ"פ עם נעליים (רגילים)..

~

ר' יוסף גאלדשטיין סיפר שכאשר הוא הגיע לפראוידענס, עדיין לא סיים ללמוד לקבל סמיכה. אינו זוכר איזה מהם, אבל אחד מהרבנים ווערנער, או ר' יהושע או ר' דוד, למדו איתו "יורה דעה", ועזרוהו לסיים לימודיו.

~

אחי ר' חיים נפגש עם (מי שלימים נהי') אשתו שתחי', כמה פעמים, (זה היה אחרי פטירת אבי ז"ל בתשי"ד), והיא רצתה עצה וברכה מהרבי האם

להמשיך בפגישות, וגם מכיון שהוא היה מפראווידענס ולא מכירה אף א' משם לברר אודות המשפחה, וביקשה מדודה הרב אושפל ז"ל מה לעשות. אמר לה שהוא נכנס ליחידות עם הרבי באותו לילה, והוא יכול לשאול מהרבי. אבל הוא ישאל רק בתנאי שהיא מוכנת לקבל מה שהרבי גיד. ואמרה, שהיא מסכימה.

כאשר חזר אמר, שאמר להרבי, שאחיינתו נפגשת עם בחור ווערנער מפראווידענס, בנו של ר' יהושע.

הרבי אמר "זיין טאטע איז געווען א איד א צדיק". ואמר שנותן ברכה רק אם היא מבטיחה ללכת עם שייטל.

כאשר אחי נכנס להרבי בתור חתן, הרבי הכירו כבר מקודם, שהרי היה מגיע עם אבי כמ"פ. והרבי שיבח מאוד את אבי. (אינו זוכר מה בדיוק).

~

ברצותי לכתוב במילים קצרות, קצת על תולדות וחיי אבי ז"ל.

אבי נולד בירושלים בשכונת מאה שערים לאביו הרה"צ הרב שמחה בונם ווערנער. הוא היה מגדולי ירושלים, בזמנו שימש תקופה גם בבית דין של העדה החרדית תחת ר' יוסף חיים זוננפעלד ז"ל,

ולאימו הרבנית דינה שהייתה בתו של הרה"ק ר' יהודה ליב סלונים (קסטלניץ).

אבי ז"ל סיפר פעם, שזקנו הרי"ל סבל מיסורים גדולים בסוף ימיו. והוא שמע אותו צועק פעם "רבנו של עולם דיר מיט דיין דין איז אמת. איי איך שריי? א גנב שרייט אויך!"

לפני פטירתו אמר לאחד, "וואס האב איך מורא? איך גיי דאך צום טאטן".

~

נכדו הרה"ח ר' ישראל שמעון קסטלניץ סיפר, שהוא היה איתו באותו תקופה והיה צועק מיסורים,

דודי ר' אברהם וורנר אב"ד נתניה

דיבר אז עם דודו הרה"צ ר' מאטל סלונים, ואמר לו שקשה בעבורו לראות סבו סובל וצועק מיסורים.

אמר לו תמתין עד ערב שבת אחרי חצות.

ערב שבת אחרי חצות פתאום השתנה לגמרי ובמקום הצעקות, שמע ממנו שירות ותשבחות כו' וכך עבר כל השבת עד מוצש"ק, ומיד אחרי שבת חזרו היסורים..

~

כאשר בנו ר' פנחס נפטר בשבת, סיפרו לו, אמר טויזנט' פיניע'ס קענען שטארבען אבער מיין שבת וועט עס ניט שטערן. מיד אחרי הבדלה, התעלף..

שמעתי מהרב החסיד ר' יוסף דוב קסטל ז"ל. הוא היה עם ר' יהודה ליב כאשר הגיעו שבת אחד לעיר "באראנאוויטש", סיפר שליל שבת הגיעו מכל העיר, ותלו על חלונות הבית, לשמוע את ר' יהודה ליב עושה קידוש.

לסבתי הרבנית דינה נפטרה לה בת קטנה בשבת, ישבה ובכתה, אביה ראה אותה ואמר לה ווי קען מען וויינען אויף שבת.

מאז לא בכתה בשבת. בירושלים היו מגיעים דרשנים בשבתות, אבל היא לא הייתה הולכת, אמרה שאבי אמר שאסור לבכות בשבת, ואינני רוצה לבכות..

כאשר אבי נפטר בשבת צום גדלי' תשי"ד, לא סיפרו לה.

אחרי זה שמענו שהסבתא ישבה בהחצר וכל היום בכתה. אמרה, אבי אמר שאסור לבכות בשבת, אבל אינני יודעת למה אני בוכה ולא יכולה להתאפק.

שמעתי מאחד שהיו יכולים לקבל, מהסעודת שבת איתה, יותר מהטיש אצל גוטער איד..

אמרו עליה שהיא גוטער איד עם קליידל...

הבית ישראל מגור היה שולח בחורים לתת לה קוויטלאך שתתפלל בעבורם שימצאו זיווגם.

סבי הרב הצדיק ר' שמחה בונם ז"ל

לכבוד שבת, סבי היה קונה הדג הכי טוב, כזה שאפ'י הגבירים לא היו קונים. אבי שאלו פעם, הרי במשך השבוע אין כסף, ולמה נותן כ"כ כסף על זה?

תמה ואמר, הגמרא אומרת מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה חוץ מדמי שבת "און דו ווילסט שפארען דעם אויבערשטנט'ס געלט"?

כאשר דודי הגאון הרב אשר ברח מא"י בגלל שגייסו אותו לצבא הטורקי, הגיע לאמריקא, בתחילת ביאתו היה יושב במשרד של קופת רמבעה"נ והיה כותב קבלות, ומקבל על זה שתי דולר לשבוע. בהמשך נתנו לו משרה להיות משולח, שבאותם הימים היו עושים מזה משכורת טובה. כתב לאביו ר' בונם, אשר השיב לו, אם מצד פרנסה, מזונותיו של אדם קצובין כו' ואם מצד גלות, תורה היא יותר גבוהה מזה.

נשאר שם, ושבועיים אח"ז, קיבל משרה לרבנות בהבראנקס.

שמעתי מהרב קסטל, שאחרי פטירתו של סבי, הסלונימ'ר אמר עליו שיותר מדי העלים על עצמו, אילו היה מגלה אפ'י טפח מגדולתו היה מאיר את כל העולם.

סדרו היה שהיה הולך לישון בשעה עשר וקם בחצות לערוך תיקון חצות, ואז היה לומד עד הבוקר.

בנו ר' אשר אמר עליו, שמעולם לא ראהו דואג, היה אומר "אז די אויבערשטער גיט עס ניט, דארף מען עס ניט".

דודי הגאון הרב אברהם אב"ד נתניה כתב לי פעם, הוא הלך איתו לוויען בשביל כמה ניתוחים. אחרי אחד מהניתוחים, לא היה אז "אנסטיזיא" (=הרדמה), כתב לי "לא יאומן כי יסופר" - פניו האירו משמחה. ורמז לי שאביא לו מהשולחן, את החובת הלבבות'.

היה מקובל גדול, ואבי סיפר לי כאשר אביו למד כוונת אריז"ל, היה לוקח לו ג' שעות קודם שיעשה קידוש.

היה מכניס אורח על דרך ההפלאה. כל הארחי פרחי היו אצלו והיה מתעסק איתם.

פעם הביא שנארער א', שהי' מלא כינים, לביתו. אבי התעקש בדבר, שהלה יישן במיטתו שלו...

פעם הגיעה לפתחו כלה עניה. לקח את כל המצעים שבבית ונתנם לה. והיא שאלה, ומה אתה תעשה? אמר, אשתי עכשיו בצפת, עד שהיא תחזור, ה' כבר יזמין.

ר' יוסף חיים זוננפעלד אמר עליו "א קליינע ס"ת".

אבי ז"ל (במרכז) בחתונת אחיינתו מרת רחל ליכטנשטיין שתחי

שמעתי מאבי, שסבי ר' בונם למד בצעירותו אצל ר' יהושע ליב דיסקין, אמר עליו פעם, שמתגדל מלאך אלוקים.

בת דודתי הרבנית רחל ליכטנשטיין שתחי (לבית ווערנער - בת לדודי ר' דוד ז"ל) - הלכה פעם בשליחות הרבנית מבוסטון להביא משלוח מנות להאמשינוב'ר (הרה"ק ר' שמעון זצ"ל). האדמו"ר שאלה מי היא? אמרה רחל ווערנער. שאל, נכדה של ר' בונם ווערנער? השיבה, כן. קם ממקומו, ואמר, פאר א איינקל פון ר' בונם דארף מען אויפשטיין.

אבי ר' יהושע ז"ל

בצעירותו למד בישיבה בירושלים שפתח בנו של ר' יהושע ליב דיסקין לבחורים עם כשרונות מצוינים.

בהיותו בשנות העשרים המוקדמות שלו, נסע לאמריקא להיות עם אחיו ר' אשר זאב ז"ל, שהוא ברח לאמריקא קצת זמן קודם לכן, בברחו מלהיות מגוייס לצבא הטורקי.

ר' אשר סיפר שאבי שהה אז איתו בביתו, ולמדו ביחד כל הד' חלקי שו"ע, עם כל הפרי מגדים.

בכלל, אבי למד יומם ולילה. אם היינו מעירים אותו בשלש בבוקר ואומרים לו שרוצים ללמוד איתו, היה קופץ מהמיטה.

סדר לימודו היה, שהיה עובר כל שנה על כל הד' חלקי שו"ע עם הבאר היטב, ופעמים פותח גם הט"ז ומ"א כאשר לא הובאו בבאר היטיב.

היה לומד הדף היומי, סדרו היה, שביום ראשון היה לומד שבע דפים גמ' עם מקצת פי' רש"י, ביום שני היה עושה חזרה על הדברים עם רש"י, ביום שלישי חוזרו גם עם תוס', ביום רביעי עם עוד ראשון, וכו', כך שחזר הכל שבע פעמים.

היה לומד ח"י פרקים משניות בכל יום ומסיימו כל חודש, היה לו גם סדר בתנ"ך שסיימוהו בכל שנה.

אני זוכר כאשר נסעתי בגיל תשע ללמוד בישיבת תורה ודעת, אבי שאלני כמה לומדים במשך שבוע? עניתי דף התלונן לי שפה לא לומדים כלום, העיקר ללמוד מה שיותר גמ'...

אחי ר' חיים שיחי' מספר כשהיה בגיל שמונה אבי רצה לשלחו ללמוד בניו יארק בישיבת תורה ודעת. אבל לא רצו לקבלו מחמת גילו הצעיר. אז אבי הביא מלמד מנוי יארק ללמוד עמו ובגיל תשע למד בע"פ ששים דפי גמרא בב"ב עד סוף פרק חזקת הבתים ובחנו ידידו האדמו"ר מבוסטון. ואבי נתן לו מאה דולר (בשנים ההם היה המון כסף). וכך למד עד גיל עשר ואז שלחו לתורה ודעת.

בתקופה שאבי היה רב באמריקא היה תקופה קשה ביותר. היה הדור שהגיעו מאירופה והיה צריך לעמוד על הפרץ לשמור היהדות בעיר. אבי היה אומר תמיד, יקוב הדין את ההר, כל העיר יכול להתהפך וללחום איתי, אבל לא אזוז ממה ששו"ע מחייב.

היה מקפיד ביותר על חלב ישראל, מה שבאותם שנים באמריקא אפי' גדולי הרבנים באמריקא לא הקפידו ע"ז.

באותו תקופה לא היה ת"ת באמריקא, וכולם היו שולחים לבית ספר עממי. אבי ז"ל עמד בתוקף ולא שלח אף אחד מילדיו שם. אמר, ראיתי הרבה גדולי ישראל שהגיעו לאמריקא, ושלחו ילדיהם שם, ושום דבר לא נשאר מהם.

פעם אחד איימו לאבי, שיגיד למשטרה על זה שלא שולח אותנו לבית ספר. אבי אמר לו, אני יכול להוכיח להם שאני נותן להם חינוך פרטי, ואם לא יקבלו את זה, אלחום עד הבית משפט העליון, ואם לא אנצח, אקח את הספינה הבאה בחזור לא"י..

אני זוכר שהגיעו מהמשטרה לביתנו, והיינו צריכים להתחבא שלא יראו אותנו בבית...

היינו לומדים עם מלמד פרטי עד גיל עשר, ואז אבי שלח אותנו לשיבת תורה ודעת.

דודי ר' אשר נואם ליד דודו ר' מאטיל סלונומר

היה בעל ביטחון גדול אף פעם לא ראיתיו דואג מה יהיה עם פרנסה.

פעם אחד מראשי הקהילה רצה משהו מאבי בנוגע להכשר על חנותו, ואבי לא נתן לו. ההוא אמר לאבי שבאם לא ייכנע אליו, הוא יפעל שלא תהיה לו משרה... אבי אמר לו מה שמלמעלה פסקו עבורי בר"ה, שום בשר ודם לא יוכל לשנות...

כאשר אחותי התחתנה, אבי כבר היה חולה והיה בבית רפואה. ולא היה יכול להגיע להחתונה. כולם בכו, אבל אבי היה בשמחה גדולה, אמר אם זה מה שה' רוצה עכשיו, זה טוב.

המילים האחרונות ששמעתי ממנו היה ליד מיטתו בבית חולים אמר לי "אל תדאג, הכל יהיה טוב".

אבי היה בעל חסד על דרך הפלאה. היה הולך עם כל המשולחים לעזור להם בגביית כספים. הפרזידנט של הקהילה אמר לו שזה לא מתאים לרב, ואם לא יפסיק, יאבוד המשרה שלו. אבי אמר לו שאני אוהב האורחים שלי יותר מה"שטעלע" שלי...

בכלל לא היה קונה מעיל מהחנות מחשש שעטנז, פעם אנו סידרנו עבורו - בהזמנת חיט - מעיל, מה שעלה לנו הרבה כסף. באותו שבת בעמדינו לחזור מבית הכנסת, והנה לא מוצאים המעיל... הלכנו בחוץ וראינו

שאחד יוצא עם זה. אמרנו לאבי נלך ונקחו ממנו, אמר מה? לבייש יהודי?
מסתמא הוא צריך את זה יותר ממני...

פעם בחלוקת מעות חטים, אחד הגיע לקבל, הגבאי אמר לאבי שהלה
כבר הגיע ולקח, אבל אבי אמר ח"ו לבייש יהודי, ונתן לו עוד.

אבי בנה מקווה בצד שלנו בפראוודענס, לא היה כסף מהקהילה לזה,
ונתן הכסף מעצמו, אמר שאם תהיה אישה יהודיה אחת שלא תרצה לקחת
אוטובוס לצד השני של העיר, ובגלל זה לא תלך למקווה, כבר כדאי הכל.

כאשר פתח הת"ת, היו תקופות שלא יהיה למוסד כסף והיה משלם
מעצמו. אמר שאפי' בשביל ילד יהודי אחד, שבגלל זה יהי' קשור ליהדות -
כדאי הכל.

ר' מאטיל סלונמר (בנו של ר' יהודה ליב) ליד דודי
ר' אשר

כאשר הי' בר מצוה בבית
הכנסת, הבחור הבר מצוה היה
אומר דרשה, ואחרי כן, אבי היה
מדבר עמו על מצות תפילין, וכן היה
מדבר איתו שיחליט להניחם בכל
יום, מה שגרם שהרבה מאוד הניחו
תפילין כל יום בזכותו.

אבי ז"ל היה לו הרבה יסורים
מהחילול שבת באמריקא, אני זוכרו
הרבה מוצאי שבתות מריק דם,
מרבוי עגמת נפש.

פעם הלכתי עם אבי בשבת,
אבי באמצע אמר לי אולי ניקח רחוב

אחר. יש שם [=במסלול הרגיל שהלכנו בו] יהודי שהוא מאוד קרוב אלי
ומעשן סיגר'י. הוא ראה אותי וזרק הסיגר'י, אבל אני מקווה שהוא חושב שלא
ראיתי אותו שאם יודע שראיתי אותו איני יודע אם יוכל לחיות עם זה.

פעם למדתי עם אבי וכאשר למדתי הייתי יושב על הכסא באופן שהיה
עושה חריצים בהריצפה. אמי אמרה שעכשיו שילמה הרבה כסף בשביל
ריצפה חדשה, וזה יתקלקל כך, אבי אמר שלא ראה בכלל שיש חדש, אמר לי
כאשר לא מונחים בזה לא רואים...

היום יש ב"ה מאות יהודים שומרים תורה ומצוות בגלל המס"נ שלו.

הסאטמאר רב מאד התפעל מאבי ואמר עליו שהוא מהשני רבנים הכי חשובים באמריקא.

כאשר נולד לאחי ר' חיים שיחי' בנו הבכור, קצת זמן אחרי פטירת אבי, היה סכנה גדולה בעת הלידה, וב"ה הכל הלך כשורה. אחי כתב לדודי ר' אשר מטבריה על זה. השיב לו, שבאותו זמן חלם, שאבי ז"ל הגיע אליו, עם ספר 'עזרא' (מתנ"ך), ואמר לו צריכים לפעול עבור חיים (וזה הי' לו כעין "תרתני משמע", שיהי' ל'עזרה'..).

ברצוני לסיים עם מעשה נורא שקרה בתחילת שנות התש"מ. דודתי הרבית נחמה אשת דודי ר' אשר, חלמה חלום שאבי ז"ל הגיע מעוטף בטלית, והיה נראה מאוד מודאג, ואמר שמפריעים לי המנוחה. מיד התקשרה אלינו. כמובן נבהלנו. כאשר עשינו בירורים, ביררנו, שכאשר אבי נפטר, קברו אותו בבית החיים באמריקא, על מנת להעבירו לארץ ישראל. ובשו"ע כתוב שאסור לקבור אחד במקום שפעם קברו מישוהו אחר. ומאיזה סיבה החברה קדישה באותו יום קברו אחד שם. גדולי הפוסקים דאז היו מעורבים בזה, ופסקו לנו איך להתנהג עם זה.

יהי זכרו ברוך

רשימות שרשם זקנו של החתן
הרה"ח הרה"ת ר' חיים משה
שיחי' בערגשטיין ממה ששמע
מהרה"ח הישיש בעל מס"נ ר'
לייזר ננס - י"א אלול תשכ"ו

ר' שאול דוב זיסלין ז"ל, הנקרא שאול בער קראסלאבער, היה משפיע בשצעדדין. כח ההסברה שלו היה גדול כ"כ, שהיה יכול להסביר פרק תניא לילד בן שלוש. היה שם יהודי (חסיד) א' ושמו היה מרדכי יעקב משה שהיה יודע רק להתפלל, והיה שומע מהרב הנ"ל שיעורי תניא יסודיים. פעם א' ראה איך שאחרי השיעור הבחורים הולכים לאכול, ושאל כמתמיה: "איך אתם יכולים לאכול אחרי שאתם שומעים ביטול ביטול ביטול, אני אני יכול לאכול

עד לאחר שעתיים לערך מאחרי השיעור", ומאז היו קוראים לו "מאטל-בטל". וזה היה יהודי פשוט! (והוסיף ר"א, שרש"ד לא היה מסביר עניינים עמוקים בחסידות בתוך השיעור, אלא שביאר תוכן הפרק הנלמד, והיו לו חושים נפלאים בהסברה כנ"ל).

ר' לייזר ננס

פעם אחד היה ר' אליעזר עם חבר א' שהיה מכונה אלי' מרדכי דער מלאך. לא היה חי כלל בשביל עצמו אלא בשביל הכלל, והיה מוסר נפשו

לעסקנות. והיה להם שו"ת בלימוד עם הראגעטשאווער גאון. הוא היה עונה להם תשובה על השאלות שלהם כמאה או מאה וחמשים "עיי"ס", ולא הי' אפשרי לעמוד על עומק דבריו. וכשהיו בתרפ"ה בפטרבורג לראות את הרבי הריי"צ זצלה"ה, המלון בו שהו, הי' מול מקום מגוריו של הראגעטשאווער (שבאותם השנים התגורר בעיר הנ"ל).

זה היה בזמן סוכות, ועלה על דעת ר' אלי' מרדכי הנ"ל שמכיון שהם כבר שם - מצוה לראות יהודי כזה. הם באו בשבת חוה"מ בערך בשעה שלוש אחה"צ אל הסוכה שהייתה גדולה מאוד, ובכתלים שמסביב היו ארונות של ספרים. הראגעטשאווער ישן קצת על המטה, וכשפתחו את הדלת תיכף הרגיש בזה ושאל בחוזק "וואס פרעגט איהר? וואס פרעגט איהר?" [= מהי שאלתכם?] "לר"א לא הי' לו מה לשאול ותיכף סגר את הדלת, ואז ר' אלי' מרדכי פתח את הדלת ואמר "רבי, מיר זיינען תמימים" [= אנו תמימים], ולשמע דברים אלו תיכף הכניס אותם וכיבדם וקירב אותם (וכידוע שלהראגעטשאווער הי' ביטול גדול בשביל תמימים וכשהיו באים אצלו הי' מקרבם מאד). ובתוך הדברים שאל אותם איפה הם אוכלים בסוכה, וענו לו שהם גרים קרוב אליו ואוכלים במקום רחוק. ואמר להם: הלא זו טרחה גדולה

בשבילכם, הלא "איהר קענט עסין בא מיר אין סוכה" [= הנכם יכולים לאכול בסוכת]. ואח"כ התחיל לדבר שבעצם הם פטורים מסוכה כיון שהם נסעו לקבל פני רבם, וא"כ הרי הם פטורים מסוכה כי העוסק במצוה פטור מן המצוה כדאיתא בסוכה (והוא אמר שזה משנה בסוכה¹) שהמקבל פני רבו פטור ממצות סוכה בתנאי שישמעו ממנו תורה². וביאר את זה באריכות גדולה כשעה וחצי ואח"כ אמר שפטור רק אם בא לשמוע³, ואמר: אם הפירוש לשמוע הוי "צו הערין" [= לשמוע] - הלא אתם שומעים את המאמר, ואם הפירוש "צו דערהערין" [= לקלוט, להפנים] - זה ספק אצלי, וממילא תאכלו אצלי בסוכה.

אח"כ שאל את שניהם מה מעשיהם, וענוהו. ואמר, הלא הרבה כסף אין לכם ואתם צריכים פרנסה, ומ"מ עוזבים את האשה והילדים ובאים להרבי, אולי אתם יכולים להסביר לי בבקשה מה זה "רבי", וענהו הר"א כשהני תרי אחים קדושים הרב שמואל שמעלקא מניקלשבורג והרב פנחס בעל ההפלאה זצלה"ה באו לשבת לבחון את מהותו של המגיד הגדול ממעזריטש, והם החליטו שאם ישמעו חידוש ממנו - ישארו אצלו, ואם לאו יסעו. ובאותה שבת לא אמר המגיד כלום והחליטו לנסוע, ובאו להמגיד לקבל ברכת הפרידה, ושאל אותם המגיד פירוש במאדז"ל (חגיגה טו, ב) על הפסוק כי שפתי כהן

(1) כה, א "שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה", ושם ברש"י: "הולכי בדרך מצוה כגון ללמוד תורה ולהקביל פני רבו ולפדות שבוים".

(2) אין נראה כן מדברי רש"י דלעיל ("ללמוד תורה ולהקביל פני רבו") וביותר ראה הלשון בתוס' שם ד"ה שלוחי (וכ"ה בטור סי' תרמ ובבלבש (סעי' ז)): "ללמוד תורה או להקביל פני רבו", וראה נמי כו, א רד"ה שלוחי מצוה אנו ("לשמוע הדרשה ולהקביל פני ריש גלותא").

ויתכן שלמדו כן מדברי אדה"ז שכ' "מי שהולך לדבר מצוה כגון להקביל פני רבו או לפדיון שבוים וכיו"ב" והשמיט "ללמוד תורה" בניגוד לפוסקים שקדמוהו (ובפרט שציין לדברי רש"י וטור כמקור לדבריו), וע"פ מש"כ בפנים א"ש, כי ללמוד תורה נכלל בגדר של להקביל פני רבו, ודלא"ה ל"ה מקביל פני רבו.

[אולם יש ללמוד פשוט אחר בהשמטת אדה"ז והוא ע"פ מש"כ בסי' תמד סעי' יח שהליכה ללמוד תורה ל"ח עוסק במצוה ע"מ לפטור ממצוה אחרת, ויש לתווק].

(3) הנה נוקט כאן שהמצוה הוא דוקא "לשמוע", וע"ז בונה חקירתו בגדר "שמיעה", וצ"ב מנ"ל גדר זה דוקא (ולא ללמוד - כלשון דלעיל בהערה הקודמת). ויתכן כי הנה מקור החיוב להקביל פני רבו נלמדת מאשה כמבואר בגמרא שם להלן (כז, ב) ("מניין שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל שנא' מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת מכלל דבחדש ובשבת מיחייב איניש לאקבולי אפי רביה", וזה ידוע שגבי נשים שייכת שמיעה יותר מאשר לימוד, כמבואר בחגיגה ג, סוע"ב) "אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע".

ובגדר האי שמיעה מבואר בתוס' בסוטה (כא, ב ד"ה בן עזאי) "ונראה דפ"י דמצוה לשמוע הנשים כדי שידעו לקיים מצוה", וזהו"ע הדרשה של היו"ט כמבואר בשו"ע אדה"ז סי' תכט סעי' ד. וראה נמי לשון רש"י לעיל "לשמוע הדרשה".

ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, "אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו", הלא אין יכולים לדעת? האם ראו פעם א' מלאך לדעת? אלא, פי' הה"מ זללה"ה, שאם אין לו השגה בהרבי שלו - יבקש תורה מפיו, כי זה רבי, ואם לאו - אין זה רבי, אם יש לו השגה ברבי - אין זה רבי, [והוסיף כאן] ובשביל זה נשאר שם במעזריטש. והוסיף ר"א, א"כ אין אתה יכול לשאול ממני מה זה רבי? הלא אין לי השגה בו.

אח"כ שאל ר"א להראגאטשאווער: מה ההשגות שלך מהרבי? שידוע שנסע לכ"ק אדמו"ר נ"ע כמה פעמים וגם הי' אצל כ"ק אדמו"ר הריי"ץ זי"ע כמה פעמים. אמר השגה ממש אין לי, אבל משהו אני מבין ב"רבי", שכשהרבי הולך לקרוא ק"ש שעל המטה נגלה לפניו כל כדור הארץ, ורואה אין שאיש א' באוסטרלי אין לו פרנסה או חולה, וטוען אז להבורא ב"ה "מה נוגע לך אם יהי' ליהודי הזה פרנסה או בריאות?" עד שהקב"ה מסכים, וכך הוא הולך על כל פני כדור הארץ עד שיכול לקרוא ק"ש. וזה מה שכתוב בתורה עיני העדה (שלח טו, כד) ולא רק ראשי העדה, שרואים ממש.

ואח"כ שאלו אותו מה הוא אומר על המידות של ה"רבי", וענהו, אני כמו איש פשוט אצלו, האם איש פשוט יוכל להשיג את מידותיו של משה רבינו? הגם שכ"א יש לו ניצוץ ממרע"ה, מ"מ האם נמצא איש פשוט שיוכל להשיג המידות של מרע"ה?

ואח"כ שאלו אותו האם אמת הדבר שפעם אחד פגש בא' מהתמימים ושאל אותו בלימוד, והבחור שהי' בחור טוב ענהו בטוב, ושאל אותו מה הוא ונדע לו שהוא תמים (והולך לקבל סמיכה), הוציא הראגעצאווער נייר עם עט וכתב להבחור הנ"ל סמיכה שאין כמותה. (כל זה היה ברכת הבחור לא הי' לו שכל לרדת שכבר יש לו סמיכה). ואח"כ דברו בענייני לימוד ואמר הבחור על איזה דבר "דאס איז דאך א בפירושע משנה" [= זוהי הרי משנה מפורשת], והראגעצאווער חשב כרגע, ואח"כ אמר לו: אני צריך להוסיף מעט על הסמיכה שלך, והבחור נתן לו, והראגאטשאווער קרע את זה לגזרים.. ואמר, שרב שאינו יודע ההבדל בין משנה לברייתא אינו ראוי להיות רב. שאלו ר' אליעזר האם אמת הדבר, וענהו הגאון הנ"ל, אמת כל הוי. ושאלו למה? ענהו הגאון: הלא אין יכולים להגיד שזה משנה?! הלא רואים שזה ברייתא! (וכידוע שאצל הגאון הנ"ל היה הכל כאילו מונח לפניו ממש ולא הי' יכול להבין אין יכולים לטעות).

ואח"כ אמר לו ר' אליעזר ש"אין איך האב געהערט אז מ'רעדט אויף אייך לה"ר" [= שמעתי שמשפרים לה"ר אודותכם]. ושאלו: מה? וענהו, שאתם פוסקים מהגמרא ולא מסתכלים באחרונים. ענהו הגאון: אני יודע ללמוד לא פחות מהאחרונים, אלא מוכרחים להסתכל בתוך ספרי האחרונים אולי נמצא

בהם איזה סברא חדשה שלא עולה על הדעת. אני יודע כל הפמ"ג בע"פ, אתה יכול לבחון אותי, אבל באמת אני רואה בגמרא כל מה שראה הפמ"ג ואפילו כל מה שראו הש"ך וט"ז.

אח"כ בא לבקרו איזה רב ושאלו איזה שאלה בעניין של הליכה ד' אמות בלי מקיף, וענהו בלשון הזהר שזה אסור, וענהו הנ"ל: הלא זה לשון הזהר, אבל לא פוסקים דין מזהר אלא מהגמרא.

לזה הוציא הגאון ירושלמי חגיגה והראהו שמה שר' עקיבא הושיב את ר' מאיר קודם לרשב"י, נפלו פניו של הרשב"י ואמר הגאון שנפלו פניו כי חשב שאולי יש בו איזה חסרון שאינו מרגיש והרגיש בזה רבו ולזה הושיב את ר"מ קודם לו, הרגיש בזה ר' עקיבא ואמר לו, בר יוחאי (יוחאי יוחאי) "די לך שאני ובוראך מכירים את כחך", וסיים הראגעטשאוווער, "איז ווער איז א מבין אויף רשב"י? ר' עקיבא און הקב"ה דער אויבערשטער, (און א וודאי איהר נישט), דער זהר איז להלכה און איהר קענט נישט נישט קיין זהר נישט

קיין גמרא" [= מי מבין ברשב"י? ר' עקיבא והקב"ה, וודאי שלא אתם, הזהר הוא להלכה, ואתם אינכם יודעים לא זהר ולא גמרא].

להראגעטשאוווער הי' מנין מיוחד בפטרבורג כל ימוה"ש ובר"ה ויה"כ ג"כ. ובשבת תשובה אמר דברי מוסר ולא פלפול. שאלו אותו "איהר האט דאך קיין חסידות קיין מאהל ניט געלערנט, איז וואז פאר א מוסר זאגט איהר זיי?" [= הלא לא למדתם חסידות מעולם, א"כ איזה מוסר אתם אומרים להם?], ואמר על זה הגאון אז ס'איז קענטיג אויף אייך אז איהר זיינט פון ליובאוויטש [= ניכר עליכם שהנכם מליובאוויטש]... ואמר להם, אבל היום שבת וחיה"מ ואסור לבכות, מילא בש"ת - מותר לבכות, אבל היום אסור. ענהו ר"א: אל תדאגו, לא אבכה. ענהו הגאון: אם כן, זה לא על האחריות שלי. ואמר להם מדוע קשה להגיד דברי מוסר - לדבר על גנות של השני אני לא אוהב, הוא יודע את הרע שבו, אלא צריכים לדבר על הטוב שלו, אבל איזה מוסר יכולים להגיד - שיחזירו בני' לתשובה: לא להגיד - לא אוכל, הלא אני בעצמי לא עשיתי תשובה, שתשובה מ"ע לכאו"א בהמדרגה שלו, ואני ג"כ צריך לעשות תשובה על המדרגה שלי. אלא אני הסכמתי להגיד מעשה שמעשה כל אחד מרוצה לשמוע, שזה יותר קל מלעשות תשובה. עליתי על הבימה ואמרתי:

ברצוני להגיד לכם מעשה, והקהל הסכימו, אמרתי שבעייה"כ הייתי לומד, וכשבאו אצלי כל הבעה"ב לא עניתי להם שום דבר, ואמרתי שאם זה בלימוד אענה, ואם לאו - מה אני צריך לשמוע להשטותים שלהם? ופתאום בא אצלי איזה בעה"ב ואמר לי "רבי איך האב א איזווציק (וואגאן, עגלה) און איהר מוזט קומען מיט מיהר באלד" [= יש לי עגלה, והנכם מוכרחים לבוא עמי תיכף], שאלתי אותו למה? ענה לי שאשתו מקשה ללדת ויש בזה ספק גדול בספק נפשות ויש אצלה שלש פרופעסורים ואני צריך שאתם תפסקו את הדין (הראגעצאווער הי' בקי מאד בחכמת הניתוח לא פחות מהפרופסורים ג"כ) כשבאתי לשם שאלתי אותם איפה מקום הוולד והם ענו, ותמצית הדבר הי' שאם הלידה תהי' באופן טבעי - היא בוודאי תמות והוולד ספק אם יחי', ואם ינתחו - היא בוודאי תחי' ובוולד יש ספק ג"כ.

"שטעלט איהר זיך פאהר וואס איז געווען אז האב איך געשטאנען ערב יוה"כ און איך האב געדארפט אפ'פסק'ען צי א אידישער נשמה זאל לעבן צי שטארבן" [=אתם מתארים לעצמכם מה קרה, עמדתי בערב יום הכיפורים והייתי צריך לפסוק אם נשמה יהודית תחיה או תמות]. והקהל התחילו בזה לבכות, ובכיתי ג"כ, וזה הי' המוסר דרשה של שבת שובה.

ע"כ רשמתי אז ממה ששמעתי.

לזכות

החתן התמים הרב יעקב אריה ליב שיחי'
והכלה המהוללה מ' מרים אלישבע שתחי'
זורנר

~

לרגל נישואיהם בשעטזמו"צ ביום שני,
כ"ה אדר שני ה'תשע"ט
יה"ר שיבנו בנין עדי עד על יסודי התורה
והמצוה כפי שהם מוארים במאור
שבתורה זוהי תורת החסידות כרצון
ולנח"ר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

~

נדפס ע"י ולזכות

הזריהם

הרב יהושע וזוגתו מרת הדסה חנה שיחי' זורנר
הרב יוסף יונתן וזוגתו מרת הינדא מינדל שיחי' חזן

זקניהם

הרב שמחה בונם וזוגתו מרת חיה שיחי' זורנר
הרב חיים משה וזוגתו מרת חיה דבורה שיחי'
בערגשטיין

מרת אסתר טויבא חזן

הרב אברהם שמואל וזוגתו מרת רבקה מירל
שיחי' שפאלמער